1855. TWEE EN DERTIGSTE JAARGANG. N°. 58.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen ƒ1.85, buiten Assen franco per post ƒ 2,00.

ZATURDAG 21 JULIJ.

De prijs der Advertentien is van tot 5 regels **75** cent en voor elken regel meer **10** cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een *BIJBLAD* gratis uitgegeven.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

19 JULIJ.

Als wij nu weer beginnen met te zeggen wat Pélissier zegt en wat Simpson zegt: de werken tegen den Malakoff-toren en tegen Sebastopol, worden met goed gevolg voortgezet, dan lagchen gewis vele onzer lezers en toch — wij hebben niet anders te melden. Er komt geene andere dépêche, die geloofd kan worden, want aanvallen en invallen, geweer- en kanon-vuur, men zal het wel doen en men zal het wel hooren en voelen, maar in welken graad, dat is onbekend.

De jongste dépêche deelt een uitval der Russen mede, die op 15 Julij zou ondernomen zijn. Vier bataillons trachtten de hinderlagen der geällieerden bij den Malakoff-toren in te nemen, maar door sterk geweer-vuur ontvangen, trokken zij af, hunne dooden medenemende. Die nu niet slapen kan, zonder iets uit de Krim te hooren, kan het met zulk een berigt misschien doen, maar het beteekent anders al zeer weinig en de groote vraag is, of de jongste dépêche van den Franschen Opperbevelhebber ook wel zoo luidde. Gelijk men weet, is de telegraaf, de militaire telegraaf, zooals men hem noemt en zooals hij ook werkelijk is, geheel in de handen der Regering. Hij meldt, wat de Fransche of Engelsche Regeringen willen dat hij meldt, of liever, hij vertelt ons het nieuws, door de bevelhebbers der geällieerden ter harer kennis gebragt, op die wijze, welke voor het publiek oirbaar wordt geacht. Als de lijst der dooden bij de Russen wordt opgemaakt steekt het hun om een cijfertje meer niet, maar moet hij doodaanzegger bij de Fransche of Engelsche familien zijn, dan vergeet hij het getal wel eens of vergist zich in het optellen — dan bedriegt zijn oog hem dikwijls, als hij in de verte wil zien wie aanviel, wie overwon, en wie gedwongen of vrijwillig aftrok.

Dat de Russen gedurig uitvallen doen, op zulk een magtigen vijand, is, in onze schatting, een bewijs van groote stoutmoedigheid. Men zegt immers, ja de geällieerden hebben het zelve gemeld, dat aan de werken tegen den Malakoff-toren *dertig duizend* man arbeiden. En hoe groot is de bezetting van den toren zelf? Dat is ons onbekend. In geene courant, is daarvan eene opgave gedaan. Wel wonder! want de geällieerden, die zoo van alles schrijven, konden toch wel, bij wijze van begrooting, mededeelen, hoe veel Russen in die sterkte zijn, die hen zooveel moeite kost.

Wanneer nu de tweede groote storm tegen den beroemden toren zal plaats hebben is nog onzeker. Iedere dag, die sedert 18 Junij is voorbijgegaan, predikt op de bloedige vlakte Pélissiers vermetelheid.

Op 18 Junij waagde hij een storm en die mislukte, en gedurende 30 dagen na dien storm, werkt hij met 30,000 man, om achter nieuwe schansen en door nieuwe mijnen, den toren te naderen. Hoe vermetel was hij op 18 Junij — hoe voorzigtig maakte hem die verschrikkelijke dag!

Maar geduld, lezers! Spoedig genoeg zal de groote tijding weer tot u komen, u meldende, hoe de tweede aanval op den Malakoff-toren is afgeloopen. Die wint, verliest toch veel, en als de vlaggen der geällieerden van den toren-spits mogen wapperen, zullen spoedig in Engeland en Frankrijk de rouwklagers op de straten worden gezien en in menig huis rouwe zijn.

In Azie staat het voor de Turken niet voordeelig en het Russische leger schijnt aldus aanvallenderwijze te werk te zullen gaan. Van den änderen kant verzekert men echter, dat het tooneel des oorlogs, vooral aan de Donau, spoedig van gedaante zal veranderen en de geällieerden aldaar eene geduchte magt zullen vereenigen. Een der Duitsche bladen vertelt zelfs zeer naif, dat 160.000 man Engelschen, Franschen en Turken de Pruth zullen passeren en de Russen achter die rivier zullen aantasten. *Wanneer* dit zal gebeuren, zegt het niet. Wij vermoeden in 1856, als alles wel blijft! Tot groote zaken immers is de tijd spoedig voorbij, ja dit oogenblik is niet eens het geschiktste, want Pélissier schrijft, dat hij, om de hitte, dagelijks slechts weinige uren aan de werken tegen den Malakoff-toren bezig kan zijn.

Wat nu het leger in Azie betreft daarbij is geen orde en die het minst beteekenen hebben de meesle bestellingen Van daar, dat de Europeesche officieren, bij die troepen geplaatst, van verdriet het vaandel verlaten en zich met hunne klagten, die schriftelijk onverhoord bleven, te Constantinopel vertoonden. Naar hunne meening was een onder-officier bij het Fransche vreemden-legioen, en de soldaten daarbij zijn ook geen onschuldige zonen van Mars, meer gezien, dan een kolonel bij een Turksch regiment!

Uit de Oostzee geen belangrijk nieuws.

Het in brand schieten van weerlooze plaatsen beslist toch niets en geeft aan het Westen weinig krijgseer. Zoo stak de Engelsche vloot dezer dagen het kleine, maar bloeijende, handelstadje Lovisa, naar de konigin van Zweden genoemd, in brand. Waarlijk de oorlog vertoont het militaire karakter dezer eeuw in geen zeer behagelijk licht. Of de Fransche en Engelsche vloten reeds vereenigd zijn, is *nog* niet zeker. Wonderlijk is het, dat die schepen zooveel moeite hebben, om elkander in de Oostzee te vinden en opmerkelijk is het tevens, dat alle verwoestingen en brandstichtingen aldaar *alleen* door Engelsche schepen worden verrigt. Bij de groote bloedige batailles in de Krim, zijn de Franschen voorop — bij het vernielingswerk in de Krim houden zij zich op den achtergrond. Ze zijn er niet te minder om in de schatting van Europa, en het bevreemdt niemand, dat de Russen en de Engelschen bloedvijanden zijn. Die hulpeloozen onderdrukt, heeft nog nooit liefde of achting gewonnen.

Op staatkundig gebied is het voor 't oogenblik vrij stil. In Engeland wacht men op den afloop der Minister-crisis. Sommigen voorspellen, dat de plaats van Russell zal vervuld worden door een der leden van het tegenwoordig Kabinet, dat alleen wil staan tegen over zijne politieke vijanden. De groote vraag is daar: wie zal een kabinet vormen. Wie zal een *beter* kabinet daarstellen. De opinie is in Engeland zoo verdeeld. „Krachtdadige oorlog! Ruslands diepe vernedering!" is de leus van dezen. „Een billijke vrede!" de wensch van genen, en ook zijn er welligt, doch die verklaren het niet luide, die zich zeer gemakkelijk tot het sluiten van den vrede zouden laten vinden. Zal Palmerston, de staatkundige mijnen, die tegen het Ministerieel gebouw, waarvan hij de hoeksteen is, worden aangelegd, krachteloos kunnen maken? Velen hebben dat geloof, en dat verkrijgt grond, door de verdeeldheid van de hoofden der vijandelijke werklieden.

Nopens de stemming in Frankrijk is men steeds in 't onzeker. Het volk heeft geen orgaan, waardoor het zijne meening aan Europa kan verkondigen, want men mag het toch redelijker wijze betwijfelen, dat de Wetgevende Magt, gekozen zooals zij dat is — de meening der Natie uitdrukt. Deed zij het, dan roept Frankrijk nog veel luider dan Engeland: „oorlog! oorlog! tot den laatsten man, of Ruslands onderwerping."

Anderen beweren echter, dat de Franschen al zeer weinig sympathie hebben voor de Oostersche kwestie.

20 JULIJ.

De Krim laat de nieuwsgierigen in Europa zeer verlegen, en de telegraaf zelf, verlegen met hetgeen hij beloofde en niet kan vervullen, geeft, om toch iets te doen, bijkans van ieder kanonschot mededeeling.

Wij herhalen het echter: geduld! Spoedig zult gij weder eene jeremiade kunnen aanheffen op de menschen-slagting in dat verre Land, want Pélissier nadert den toren, den sleutel van Sebastopol, en hij moet het uiterste wagen om dien te bezitten. Dat *eischt* zijn *eer* — dat *wil* zijn *Keizer*. Ook Simpson wil zijne sporen en de batterij Redan verdienen. Spoedig, zeer spoedig zullen wij weten wie meester bleef op dat belangrijke plekje gronds en hoeveel bloed dat bezit kostte. Als gij dat laatste bedenkt, ongeduldige courant-lezers, gij, die daar te midden der uwen in eene vreedzame woning leeft en werkt; dan kunt gij naar dat verschrikkelijk oogenblik niet verlangen, dat voor velen den doodsnik aanvoert — dan zegt gij: „mogt het aan de Voorzienigheid behagen, dat het zwaard werd opgestoken en dat het vrede was op aarde!"

Gedurig doen de Russen uitvallen uit den Malakoff-toren. Getuigt dat van stoutmoedigheid, zoo als wij dikwijls aanmerkten — het kan echter ook een bewijs zijn, dat de telkens vooruitschuivende werken der belegeraars hen verontrusten en noodzaken om die, zoo mogelijk, te verwoesten. Wat Pélissier door *storm* niet kon winnen, zal hij nu in zijne magt zoeken te brengen door een bombardement zonder gevaar uitgevoerd, en het schijnt dat de belegeraars zich dienaangaande zeer vast een gewenscht resultaat beloven.

Een andere vraag is deze: „de val van den Malakoff-toren — hoeveel brengt hij den val van Sebastopol nader?" Er zijn, die beweren: „nog geen enkele schrede!" maar dat is toch moeijelijk te gelooven. Dan zou die sterkte niet met zoo veel ijver belegerd, met zoo veel kracht verdedigd worden. Zij, die zoo weinig gevaar zien in 't verlies der toren, beweren ook, dat Sebastopol niet genomen zal worden. Volgens hun oordeel moet het Westen Sebastopol door een sterk belegerings-corps in bedwang houden en den vijand tusschen Eupatoria en Simpheropol tot eene bataille dwingen. Is die gewonnen, dan moet Sebastopol welligt binnen korten tijd vallen. Gemakkelijk gezegd en — voorzeker moeijelijk gedaan, doch de raad *kan* goed zijn. Die de zaken in de Krim op het terrein bezag, weet het beter dan wij, die, in de stille studeerkamer voor eene kaart gezeten, ons oordeel wagen uit te spreken over de groote gebeurtenissen onzes tijds en profetiën wagen voor de toekomst!

Anderen, die bovenstaande raadgevingen aangaande de operatien in de Krim hooren, lagchen er om, en zeggen: „gij zult spoedig groote dingen uit de Krim vernemen!" Zelfs de maarschalk Vaillant, die in hooge mate het vertrouwen van Keizer Napoleon bezit, zou aan iemand gezegd hebben, die zich beklaagde, dat het Napoleons feest, 15 Augustus, niet zal worden gevierd: „Wees gerust — welligt zal het leger de viering van dien dag vragen!" Om opheldering van die woorden gevraagd, zou hij hebben gefluisterd: „de werken voor Sebastopol zijn zóó gevorderd en van dien aard, dat een spoedig einde van de zaak kan worden verwacht."

Dat de Napoleons dag niet officieel zal worden gevierd, heeft de Parijsche neringdoende burgerij nog al leed gedaan. Zij leeft van feesten, doch heeft anders op dit oogenblik toch niet te klagen. Men zegt, dat de Keizerin veel heeft bijgedragen tot besparing der kosten van dien dag, en wel ten dienste van de gekwetsten in de Krim.

In de departementen hoorde men met genoegen, dat de gemeentekassen met geene feest-kosten zouden worden bezwaard, en met te meer genoegen, wijl men aldaar gelooft, dat elk feest, te Parijs gevierd, geld kost aan het platte land. Maar vergeet men dan, dat Parijs het hart is van Frankrijk!

Men wacht Koningin Victoria te Parijs op 17 of 18 Augustus. Ook zij hoopt op den val van Sebastopol. Zij?! Laat ons liever zeggen: Palmerston hoopt, en gaarne zou men zien, dat Groot-Brittanjes Vorstin dan worde begroet met de kreet: „Sebastopol is ons. Leve Simpson en Pélissier!" Men zegt zelfs, dat de reis der Engelsche Vorstin eenige dagen is uitgesteld, om die glorierijke overwinning te Parijs te kunnen vieren, trouwe bondgenooten als ze zijn in lief en leed: *Napoleon III en Victoria!*

Lord Russell heeft dezer dagen in het Parlement verklaard, wat trouwens ieder wist, dat hij op 1 Mei aan de mogelijkheid des vredes geloofde, als het bekende Oostenrijksche voorstel tot grondslag der onderhandelingen werd aangenomen; doch dat hij geheel van geloof veranderde, toen dit voorstel werd verworpen, dat hij nu persoonlijk roept: oorlog, oorlog en niets dan oorlog! Verschillende dagbladen zijn zoo vertoornd op dien staatsman, dat de taal woorden te kort komt, om hun toorn behoorlijk te ontlasten, en velen zijn dan ook zoo gelukkig, daartoe geheel nieuwe woorden te vinden.

Telegrafische depeche's.

Parijs, 20 Julij. De *Moniteur* behelst eene dépêche van generaal Pélissier, van den 18den, meldende, dat op nieuw een aanval der Russen, naar de zijde van Inkerman, door de Geallieerden is afgeslagen.

Londen, 23 Julij. De motie van den heer Roebuck is gisteren met 289 tegen 182 stemmen verworpen.

Madrid, 17 Julij. De Pauselijke nuntius vertrekt.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Onlangs heeft een conducteur der Posterijen, die uit een pakket, dat hij in een wagen van een spoortrein vervoerde, eene aanzienlijke waarde ontvreemd; daar de diefstal niet dadelijk werd ontdekt, heeft de dief gelegenheid gehad te ontkomen. Naar men verneemt is hij echter ten gevolge van de ijverige bemoeijingen der justitie en policie, 16 dezer te Liverpool gearresteerd, doch heeft hij zich kort daarna van het leven beroofd.

— Naar wij vernemen heeft *Bernardus Trompetter* door het provinciaal geregtshof van Noord-Holland, wegens moedwillige brandstichting veroordeeld tot de straffe des doods, van Z. M. gratie van die straf verkregen, met verandering van dezelve in twintig jaren tuchthuisstraf.

— Den 12 Julij is voor het prov. geregtshof te Arnhem in appel behandeld de zaak van den ontvanger der registratie en den kontroleur der directe belastingen, beiden te Terborg, die door de arrondissements regtbank te Zutphen, wegens onderlinge mishandeling, elk tot eene maand gevangenisstraf en ƒ 25 boete waren veroordeeld. Met vernietiging van het vonnis van de regtbank, is de ontvanger in eene geldboete van ƒ 100 en de kontroleur in eene van ƒ 25 veroordeeld.

— In de *Kölnische Zeitung* leest men: In het Koningrijk der Nederlanden hebben eindelijk eenige jongere geleerden het gewaagd de moedertaal bij hun onderwijs te gebruiken, eene nieuwigheid, welke de tot merg en been doortrokken humanisten zoo zeer tot vertwijfeling brengt, dat zij den banvloek hebben uitgesproken over een jong professor, dr. *Kiehl*, die het eerst, aan het athenaeum te Deventer, het Grieksch in de Hollandsche taal doceerde.

— Onder de leiding van twee geneesheeren te Amsterdam, is aldaar eene inrigting van geneeskundige onderzoekingen daargesteld, gelijk er nog nergens eene gevonden wordt. Er worden aldaar ziekelijke af- en uitscheidingen op wetenschappelijke wijze onderzocht en in dit opzigt is die instelling dienstbaar gemaakt aan de praktijk van iederen genees- en heelkunstoefenaar. Hetgeen tot dusver in den regel nagelaten moest worden, dewijl onmogelijk ieder arts daartoe geheel ingerigt kan zijn, en het eigenlijk nooit verzuimd moest worden, dat kan thans voor ieder en ten allen tijde geschieden aan het lokaal der instelling, dat daartoe geheel ingerigt is. Buitendien is er eene kamer in gereedheid gebragt tot het ontvangen van het publiek, terwijl in een aangrenzend vertrek personen onderzocht kunnen worden, door middel van alle werktuigen en toestellen, die door de nieuwere wetenschappelijke geneeskunde erkend zijn geworden als de eenige hulpmiddelen, om tot de meest mogelijke zekerheid te geraken.

De Minister van binnenlandsche zaken heeft ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat, met den aanvang van een nieuw leerjaar, op den 1 September dezes jaars, in 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht als kweekelingen kunnen worden opgenomen tegen betaling van f 350 's jaars, zij die hun zestiende jaar hebben bereikt, doch niet ouder zijn dan 24 jaren, en bij examen doen blijken de noodige kundigheden te bezitten; — dat aan hetzelfde examen zijn onderworpen, doch den leeftijd van achttien jaren behooren te hebben bereikt, zij die tegen betaling van f 100 per jaar, in de school alleen onderwijs en niet tevens huisvesting en verpleging wenschen te ontvangen, — dat de adspiranten, die tot het examen verlangen te worden toegelaten, zich daartoe in persoon of schriftelijk (mits postvrij) vóór den 15den Augustus e. k. bij den directeur der school moeten aanmelden.

— Uit een verslag over de zitting van de Algemeene Synode der Christel. Hervormde Kerk, onlangs te 's Hage geopend, blijkt o. a., dat aan 18 gemeenten uit het fonds voor noodlijdende kerken en personen eene toelage werd toegerekend voor den opbouw of de herstelling van kerken of pastorijen, gezamenlijk bedragende eene som van f 21.699, terwijl eene soortgelijke aanvrage van zeven andere gemeenten werd in advies gehouden. Uit het fonds voor de schraalste predikants-tractementen, werd aan 33 standplaatsen eene verhooging van f 50 toegekend, welke verhooging echter slechts als voorloopig werd aangenomen, ten einde in het volgende jaar de provisionele toekenning in eene definitieve te veranderen. — Een concept-reglement voor de algemeene weduwenbeurs, door de synodale commissie voorgedragen, is voorloopig aangenomen, ten einde aan de provinciale kerkbesturen te worden toegezonden, om er hunne konsideratien op in te winnen.

's Gravenhage, 17 Julij. Het vertrek van H. M. de Koningin zal den 25 dezer plaats hebben. HD. zal zich van hier naar Stuttgard begeven en van daar de badplaats Ischl bezoeken. Het gevolg van HD. zal bestaan uit de heeren: L. N. graaf van Randwijck, grootmeester van H. M., den kamerheer mr. H. F. baron van Zuilen van Nijevelt, W. von Weckherlin, secretaris van H. M., en de hofdames de jonk-

vrouwen E. van Pabst van Bingerden en van Asbeek. Vermoedelijk zal H. M. twee maanden op reis blijven.

— Z. Exc. de heer baron Forstner van Dambenoy, minister van oorlog, is voor eenigen tijd uit deze residentie naar Duitschland vertrokken.

— Z. M. den koning heeft dezer dagen het besluit geteekend, waarbij bepaald wordt, dat bij het leger de wapenrok zal worden ingevoerd.

— Men verneemt, dat de Minister van buitenlandsche zaken eerlang de residentie zal verlaten en zich voor weinige dagen naar Berlijn begeven zal.

Rotterdam, 17 Julij. Heden werd alhier de 58ste jaarvergadering van het nederlandsche zendelinggenootschap gehouden, bijgewoond door 90 bestuurders en medewerkende leden uit alle gewesten en afdeelingen der protestantsche kerk in ons vaderland. De broeders werden verwelkomd door br. *Prins*, in naam der maandvergadering, waarbij br. *M. A. Jentinck*, predikant te Harlingen, de vergadering als voorzitter met gebed en toespraak opende.

Vlaardingen, 16 Julij. Heden arriveerde de vierde haringjager met 257 tonnen volle en 71½ ton maatjes haring, zijnde ruim de bepaalde hoeveelheid; bij het vertrek van den jager was er onder de vloot nog al vrij wat haring boven water, zoodat de laatste jager ieder oogenblik kan verwacht worden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Koningin Victoria en prins Albert worden thans zeker in den ochtend van Vrijdag 17 Augustus e. k. te Calais verwacht, alwaar zij nachtverblijf zullen houden, om den volgenden morgen naar Parijs te vertrekken. De Zondag zal en famille worden doorgebragt, en Maandag zal eene groote receptie gehouden worden. Reeds heeft de britsche admiraliteit een officier naar *Calais* gezonden, om met de burgerlijke, militaire en maritieme besturen aldaar de ter gelegenheid der aankomst van de koningin en haren gemaal te nemen maatregelen voor te bereiden. Men is niet vreemd aan het denkbeeld, dat de keizer zelf zijne gasten te Calais zal opwachten. In die stad is aangekomen kapt. *Frendall*, engelsch kabinetskoerier, overbrengende het portret van koningin Victoria, als geschenk voor keizer Napoleon.

— De generaal *Foreij*, een der bevelhebbers van den 2 December, na eerst uit de Krim te zijn teruggeroepen, is thans op non-aktiviteit gesteld. De keizer begint zich ondankbaar te toonen tegen de werktuigen van den coup d'état. Het was *Foreij*, die Thiers en Changarnier in hun bed arresteerde: de belooning is de daad waardig.

ENGELAND.

In 1854 zijn op de engelsche kusten 987 schipbreuken of strandingen voorgevallen: 431 schepen zijn met man en muis vergaan; 33 zijn door het stooten tegen andere schepen gezonken: van 462 is de bemanning gered, doch de lading verloren gegaan; 41 hebben belangrijke avarij bekomen; 350 dier schipbreuken vielen voor op de oostelijke kust, 38 op de zuidelijke kust en 164 op de westelijke kust: 66 om Ierland, 5 voor Scillij, 9 om de eilanden van het kanaal St. George, 19 voor de Orkney- en Shetlandsche eilanden en 5 voor het eiland Mars. Het getal schipbreuken of strandingen in 1853 was 832, en het jaar 1852 leverde het cijfer van 1115.

— In Noord-Karolina vereenigt men zich tot verkrijging van eene wet, waarbij het huwelijk onder de slaven van kracht, de betrekking tusschen ouders en kinderen bewaard en de opvoeding gewaarborgd zal worden.

— Lord *Dundonald* drukt in een brief aan de dagbladen zijn vermoeden uit, dat de regering een gedeelte van zijne bekende plannen, en wel als waren ze niet van hem, zal overnemen, doch niet met het voornemen ze tegen de Russische vestingen aan te wenden, maar alleen om er bij een eventuelen aanval van de Russische schepen op de geallieerde vloot van gebruik te maken. „Overigens zijn reeds zoo veel personen met mijn plan bekend, zegt de admiraal ten slotte, dat het mij geene verwondering zoude baren, dat het reeds te St. Petersburg bekend was en door Rusland tegen de geallieerden in praktijk zal gebragt worden."

— De Turksche regering heeft concessie verleend voor den aanleg van een onderzeeschen telegraaf van de Dardenellen naar Alexandrie, welke in een jaar tijds gereed moet zijn. Verder moet men voornemens zijn deze linie over Suez en Aden tot Kurachee, aan de monding van den Indus, te verlengen, waar zij zich aan de reeds bestaande Indische linie zoude aansluiten. De Oost-Indische Compagnie moet uitgenoodigd zijn een gedeelte der daarvoor benoodigde gelden voor te schieten.

— De stad Milwaukee in de Vereenigde Staten is eerst 20 jaren oud en telt 40.000 inwoners. In 1835 werd zij gesticht, in 1838 bedroeg de bevolking 700 zielen; 14.000 in 1847; 20.000 in 1850 en 40.000 in 1855.

DUITSCHLAND.

De dagbladen deelen eenige bijzonderheden mede aangaande het lot van Borzinsky, ten wiens behoeve de protestantsche vereeniging in Engeland zich tot lord *Clarendon* heeft gewend. Daaruit blijkt o. a. dat *Borzinsky*, een oostenrijksch monnik, vóór eenigen tijd in Pruissen tot de Evangelische kerk is overgegaan, doch in Oostenrijk teruggekeerd, om dien overgang gevangen genomen en naar Praag in een klooster overgebragt is. Alle verzoeken, bedreigingen, beden en beloften, door de ultramontaansche geestelijkheid den moedigen *Borzinsky* tot dus verre aangedaan en toegezegd, zijn echter bij den gevangen belijder der evangelische waarheid vruchteloos gebleven, en hebben wel zijn lijden verzwaard, maar hem te vaster in zijne overtuiging versterkt. Later heeft men hem voor gek verklaard en in een verbeterhuis opgesloten. In de Paaschweek had *Borzinsky* zich schriftelijk tot den domheer *Dittrich* gewend en zijn verlangen te kennen gegeven om „daar als lid der Evangelische kerk van de Augsburger konfessie de verpligting op hem rustte, de godsdienstoefening dier kerk in de Paaschweek bij te wonen, aan de viering van het H. Avondmaal deel te nemen en zijne ziel daardoor tot het eeuwig leven te sterken, of wel zoo dit onmogelijk mogt zijn, een der geestelijken dier kerk tot hem te laten komen, opdat zijne gevangenschap niet de oorzaak zij, dat Gods genade hem onthouden werd." Dit verzoek is hem geweigerd. De jongste berigten van zijne hand zijn van den 25 Junij jl., waaruit blijkt dat de gevangene eenige malen ongesteld is geweest en de verwachting uitdrukt, dat hij zich steeds op nieuwe kwellingen moet voorbereid houden.

BELGIE.

De groote markt van Brussel had Zondag het uitzigt eener italiaansche of spaansche stad, bij eene harer grootste godsdienstplegtigheden; de processie der St. Gudula-kerk stapte langzaam over het marktplein, terwijl de kardinaal-aartsbisschop van Mechelen den zegen aan eene ontelbare knielende menigte gaf. Sedert vele jaren had de brusselsche geestelijkheid in hare omgangen zulke pracht niet meer vertoond. Doch het is niet zonder oogmerk, dat die schitterende banieren, die gulden priestergewaden, dit fakkellicht en die wierookdamp hier den volke ten schouwspel worden aangeboden; de geestelijkheid weet hoezeer de Belgen op die zaken verslingerd zijn en tracht op die wijze hare vroegere magt weêr te winnen.

ASSEN, 20 Julij.

Men verneemt, dat aan de Hervormde gemeente te Odoorn door de Synode uit het fonds voor noodlijdende kerken en personen eene som van ƒ4000, is toegestaan tot het bouwen eener kerk, en aan de buurt Schoonoord in het Ellersveld, ƒ500 tot het inrigten van eene loods voor de godsdienstige zamenkomsten.

— Door 's Konings Commissaris is *Thomas Steen*, Rijkswegwerker te Assen, benoemd tot veldwachter te Vries.

— Eergisteren heeft de heer Commissaris des Konings in dit gewest een diner aan de leden der Staten aangeboden.

— Blijkens een berigt in de *Gron. ct.* is de aardappelziekte te Zevenhuizen zoo wel aan het loof als de knol weder waargenomen.

— Gisteren is alhier omstreeks tien uur ZHEw. Monseigneur *J. Zwijsen*, Aartsbisschop van Utrecht, aangekomen, en heeft aan ongeveer 40 personen het heilige vormsel toegediend. Na afloop der plegtigheid is ZHEw. om half twee naar Veenhuizen vertrokken.

— In het begin dezer week is alhier eene reeds vrij bejaarde vrouw, de wed. *Bok*, dood op haar bed gevonden; sommigen schrijven haar plotseling overlijden toe aan schrik voor het onweder, waarvoor zij zeer bevreesd was.

— Blijkens annonce in de couranten ligt te Amsterdam inlading naar Batavia, het gekoperde barkschip *Provincie Drenthe*, kapitein *H. Beckering*, waarin de aandeelen voor een gedeelte aan ingezetenen van Assen behooren. Dit is, voor zoover wij weten, de eerste Oost-Indie-vaarder, die den naam onzer Provincie op de groote zeeën zal voeren.

— Den 24 Aug. e. k. zal aan het locaal van het Prov. Gouvernement te Zwolle aanbesteed worden het verlengen der hoofdwijk in Lutten of zijtak No. VIII der Dedemsvaart tot aan de grensscheiding der Provinciën Overijssel en Drenthe met het afveenen van het terrein over de lengte van ongeveer 4760 ellen en breedte van 50 ellen, binnen den tijd van zes jaren, eindigende ultimo December 1861.

— Plaatsgebrek verbiedt ons in dit nummer op te nemen het uitvoerig verslag van het verhandelde bij de staten dezer Provincie in derzelver vergadering van gisteren; wij deelen daarom hier kortelijk het volgende mede; aan de project-kunstwegen van Hoogeveen naar Meppel, de een loopende over Zuidwolde, de andere over Koekange, is aan ieder, eene subsidie van 30% der kosten toegestaan; — de heer *Vos* heeft zijn voorstel tot wijziging van het Reglement van orde weder ingetrokken, onder voorbehoud, om daarop later terug te komen; — de concept-missive aan Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken rakende het Meppelder Diep, is gearresteerd; — voor de kosten van den kunstweg van den Rijks- straatweg te Smilde, langs de witte wijk tot aan de grenzen van Friesland, de noodige kosten van onteigening daaronder begrepen, is eene subsidie van 30% toegestaan: — conform het rapport der commissie is besloten, de inkomsten en uitgaven der kas ad pios usus niet op de huishoudelijke begrooting te brengen; — de begrooting in behandeling genomen zijnde zijn alle posten van uitgaaf goedgekeurd, daaronder begrepen die van de jaarlijksche gratificatie van den voormaligen Inspecteur der wegen en waterlossingen, doch is die van onvoorziene uitgaven aangehouden tot na de goedkeuring van de ontvangsten; de posten van ontvang zijn ook goedgekeurd, daaronder begrepen de voorgedragene zes nieuwe opcenten op de hoofdsom der belasting op degebouwde en ongebouwde eigendommen, doch de nieuw voorgestelde vier opcenten op de hoofdsom van het personeel en de twee opcenten op het patentregt zijn verworpen, en is de commissie voor de begrooting uitgenoodigd, nopens deze beide posten nadere voorstellen te doen. Heden te elf uur zal eene vergadering gehouden worden, waarin waarschijnlijk de nog aanhangige zaken zullen afgedaan worden.

— In de vergadering der Provinciale Staten van gisteren heeft de heer Commissaris des Konings in de loop der beraadslagingen medegedeeld, dat men zeer spoedig eene beschikking van de Hooge Regering mag verwachten op het verzoek der Drentsche Kanaal-Maatschappij om ontslag van werken, en dat deze beschikking waarschijnlijk reeds zou verleend zijn, ware dezelve niet opgehouden door het onderzoek van het door den Ingenieur de *Quartel* ingediend plan voor het kanaal van Assen naar Groningen, volgens hetwelk het leidingskanaal van Hoogeveen naar Beilen minder noodzakelijk zou worden.

*** Elsloo, 14 Julij.** Heden had alhier bij den kastelein *R. Rudolphus* eene harddraverij plaats, door paarden die nog geen prijs of premie hadden gewonnen. Zestien paarden dongen naar den prijs, bestaande in een chaisgereide met hoofdstel, terwijl aan den eigenaar van een paard, hetwelk zulks waardig zou worden gekeurd, eene zweep zou worden vereerd. De beide paarden, een vos en eene bruine merrie van *Dirk Sjoerds de Boer* te Nijeberkoop bleven het langst in de baan, doch de vos, bereden door *T. D. de Boer* mogt de overwinning behalen, en de bruine, toen bereden door den pikeur *H. Oostingh* te Makkinga genoot de eer, het laatste de overwinning te hebben betwist. Op voorstel van Heeren keurmeesters werd onder algemeene goedkeuring de zweep vereerd aan de kolde, toebehoorende aan, en bereden door den heer *H. Prakken* te 't Ronde. — Prijs en zweep werden in dank ontvangen en met gulle erkentelijkheid bedacht, waarna dit eerste feest alhier in orde ten einde liep, en ieder wel voldaan en vergenoegd huiswaarts keerde.

*** Noordwolde, 20 Julij.** De aangekondigde harddraverij heeft alhier gisteren na den middag onder 't schoonste weder en een grooten toeloop van aanschouwers plaats gehad. 10 Paarden uit de gemeenten Oost- en Weststellingwerf dongen naar prijs en premie, bestaande in een fraai met berlijner zilver gemonteerd Chaisgereide en een dito zweep. De prijs werd behaald door de zwarte kedde van *O. v. d. Schoot* te Oldeberkoop, bereden door *A. J. Mulder* aldaar, en de premie door 't bruine merrie paard van *H. Brons* te Blesdijke, bereden door *H. B. Krol* te Noordwolde. Dit volksfeest is in de beste orde afgeloopen.

*** Haulerwijk, 17 Julij.** Eergisteren barstte boven deze plaats een allervreeselijkst onweder los, vergezeld van zware regen en hagel. Een schip, liggende in de hoofdvaart alhier, werd zoodanig door den bliksem getroffen, dat de mast van hetzelve geheel verbrijzeld werd. Van andere ongelukken, alhier door het onweder veroorzaakt, hebben wij niet gehoord, alleen heeft de te veld staande boekweit door den hagel nog al eenig letsel bekomen. Men meldt ons van eene geloofwaardige zijde, dat de bliksem in den avond van maandag circa te 8¼ ure te Oosterwolde in een boom is geslagen; dit zelfde moet circa te drie ure in den dag te Appelscha hebben plaats gegrepen.

*** Diever, 19 Julij.** Laatstleden dingsdag, 's namiddags te half drie uur, is door *J. L. Mulder*, ingezeten dezer gemeente, gevonden op de Wapseresch, in eene Noordwestelijke rigting van Diever, eene luchtballon waaraan een schuitje was bevestigd, in niet zeer gehavenden toestand, opgelaten in de Fransche tuin, plantagie te Amsterdam, op zondag den 15 Julij, 's namiddags half drie uur. Voor ongeveer twee jaren is hier ook eene dergelijke ballon gevonden in eene noordoostelijke rigting van het dorp.

*** Meppel, 19 Julij.** Hier heeft bij zeker kind van ongeveer 2 à 3 jaren oud, een zonderling, vooral plaats gegrepen, daarin bestaande, dat de mond des kinds van lieverlede zoodanig was digt gegroeid, dat het bijna geen voedsel meer kon nuttigen; in het begin dezer week hebben twee onzer geneesheeren eene kunstbewerking deswege bij het kind beproefd; de lippen, die reeds bijna geheel aan elkander gegroeid waren, zoodat nauwelijks een mond meer zigtbaar was, zijn weder van elkander gesneden; dewijl deze operatie aanvankelijk met goed gevolg is ondernomen, zoo vleit men zich verder met een gunstigen uitslag.

* Maandag en Dingsdag j.l. had alhier in het gymnasium, dat voor eenigen tijd door Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken als eene wetenschappelijke inrigting erkend is, het jaarlijksch examen plaats; wij hebben dat examen voor een groot deel bijgewoond, en zooveel ons doenlijk was, den gang van het onderwijs nagegaan; wij hebben tot ons genoegen eene allezins buitengewone ervarenheid der leerlingen in verschillende talen en onderscheidene vakken van wetenschap opgemerkt; dit alles zijn sprekende bewijzen van den onvermoeiden ijver der onderscheidene onderwijzers, aan het gymnasium werkzaam. Wij willen of kunnen in geene bijzonderheden treden en onthouden ons ten dezen evenzeer van alle weidsche lofspraken; het is genoeg, dat wij slechts met een enkel woord herhalen, wat we reeds boven aanmerkten, dat wij en zekerlijk een ieder met ons, het examen met het grootste genoegen hebben bijgewoond en ons teregt moesten verwonderen over de groote vorderingen der leerlingen.

*** Dwingelo, 16 Julij.** Eergisteren woedde, vooral aan de zuidwestzijde van ons dorp een geweldig onweder, met hevige stortregens gepaard gaande. Op eene algemeene weide, in deze nabijheid, werd eene koe door den bliksem doodelijk getroffen. Te Ansen verpletterde het vuur des Hemels een eik.

* In deze gemeente heerschen sedert een geruimen tijd typheuse koortsen, welke evenwel betrekkelijk weinig slagtoffers eischen. Heden morgen echter, werden drie lijken ter aarde besteld, waarvan twee aan de gevolgen dier besmettelijke ziekte waren gestorven.

* Op de hier jl. plaats gehad hebbende hooilandsverhuring, zijn even als elders, zeer hooge prijzen besteed. Van vele omliggende gemeenten waren gadingmakenden zamengekomen.

* De wegen in deze omstreken verkeeren steeds in eenen zeer slechten staat. De gemeente Diever maakt evenwel daarop eene uitzondering. Men vindt daar uitmuntende kunstwegen van leem aangelegd. Bij droogte zijn deze verre boven straatwegen te verkiezen, terwijl bij slecht weder, de daarnaast loopende zandwegen, door het weinige gebruik daarvan, vrij goed bruikbaar zijn. De weg, algemeen bekend onder den naam van Dwingelerdijk, loopende van Dwingelo naar Dieverbrug, levert voortdurend stof tot gesprekken. Deze weg wordt zeer veel gebruikt en is zelden behoorlijk bruikbaar te noemen; 't is daar een woelend zand of een moddersloot; 't schijnt dat deze weg etc. deszelfs invloed uitoefent op de verkiezing van nieuwe bestuursleden. De HoogWelgeb. heer A. W. van Holthe wenschte zeer, in het laatste jaar van zijne betrekking als Burgemeester, een straatweg gelegd te zien van hier naar Dieverbrug. Met alle mogelijke kracht werd zijn plan door het Bestuur tegengewerkt en in duigen geworpen. De gemeente van Dwingelo schijnt op den duur meer en meer het vroegere plan van den ontslapen Burgemeester toegedaan te worden, en wenscht leden in 't bestuur, welke niet alleen de belangen der gemeente kennen, maar ook zooveel in hen is, deze trachten te behartigen.

*** Steenwijkerwold, 19 Julij.** Sedert eenige weken heerscht alhier de weerweide bij het vee van onderscheiden veehouders, waardoor vele koeijen, nadat zij door de ziekte zijn aangetast, reeds na weinige dagen sterven, als hebbende de ziekte een erger karakter dan in de vorige jaren.

*** Norg, 20 Julij.** Dingsdag jl. werd van hier naar Assen gevankelijk overgebragt de persoon, genaamd *Harm Sloots*, die heimelijk uit het arm- werkhuis te Anloo was weggeloopen, en op zijne reis naar hier overal had voorgegeven, dat hij zijne goederen in den brand te Anloo, waarvan destijds in onderscheidene couranten is melding gemaakt, had verloren. Men houdt 't er evenwel voor, dat hij als spion bij velen een kijkje heeft genomen, daar hij maar al te zeer bij de justitie als een verdacht persoon bekend staat, als hebbende vroeger, wegens diefstal, vijf jaren te Leeuwarden gevangen gezeten. Men wachte zich voor dergelijke bedriegers en geve zijne gaven niet, voor de bewijzen van permissie tot houden eener collecte, door 't bestuur van zoodanige plaats geteekend en afgegeven, te hebben nagezien.

*** De Wijk, 19 Julij.** Hoort men van elders in de dagbladen, dat het onweder op verschillende plaatsen vrij hevig heeft gewoed en er zelfs menschen zijn doodgeslagen op maandag jl.; ook in deze gemeente was het onweder hevig; hetzelve is geslagen in een eiken boom op het erve van *H. J. Koobs*, in de Bulderij in deze gemeente, alsmede in twee populieren op Esinge, gemeente Meppel.

*** Eelde, 20 Julij** De handel op onze jaarmarkt, gisteren gehouden, was niet zeer levendig; goede melkkoeijen en die aanstaande te kalven, waren echter gewild, en niervoor werden goede prijzen besteed.

* De harddraverij, die gisteren alhier plaats had van wege *H. Hilbrants*, welke zich hiervoor kosten noch moeite heeft ontzien, is in de beste orde afgeloopen. Door heeren keurmeesters werden acht paarden tot dezen wedstrijd toegelaten, waarvan de rijders voor het talrijk opgekomen publiek toonden, dat ook aankomende harddravers met eere in de baan kunnen wedijveren om den prijs der overwinning. De prijs, bestaande in een compleet met berlijnsch zilver gemonteerd chaisgereide, viel ten deel aan de zwarte merrie van *H. Baving* van Zuidvelde, door den eigenaar zelf bereden, en de premie, een pikeurshoofdstel, aan de zwarte merrie genaamd, de *Lietse*, van *H. Hilbrants* van Paterwolde, bereden door deszelfs zoon.

Verkiezing van Gemeente-Raadsleden op 17 Julij.

Beilen. Ingekomen 100 stembilletten, alle van waarde. Het aftredend lid W. Timmer is met 65 stemmen herkozen. Van de overige stemmen verkregen J. R. Hunze, oud lid, 31, F. Strijker 17, Mr. S. J. Oosting 14, W. Eleveld 10, A. Tijmes en L. Rons ieder 8, J. G. Timmerman 7, E. Eising 5, W. Bakker en J. M. Bults ieder 4, O. Mulder, R. Warries, J. Kwint, L. Lanting, J. Brunsting en H. Schuring ieder 3, terwijl onderscheidene personen 2 en 1 stem erlangden. Alzoo herstemming tusschen het aftredend lid J. R. Hunze en F. Strijker. De opkomst ter stemming was vrij talrijk.

Coevorden. Ingebragt 92 geldige stembriefjes; hiervan bekwamen de heeren B. Cock, oud lid, 47, T. Stokman, oud lid, 33, J. Deurink 26, A. Boll 19, H. Reman 19, D. H. v. d. Scheer 11, K. van Tarel 9, H. ter Poorten 5 stemmen etc. De eerste is dus herbenoemd en herstemming tusschen den tweeden en derden.

Diever. Alhier traden af W. Mulder en H. J. Smid; de eerste had verzocht niet weer benoemd te worden, de laatste is herkozen, terwijl herstemd moet worden tusschen E. W. Mulder en R. J. Hessels, zoon en behuwdzoon van genoemden heer W. Mulder. — Wij wenschen, dat deze waardige oude man, die 36 achtereenvolgende jaren als lid van den raad het volle vertrouwen en de meeste achting van zijne

mede-ingezetenen mogt genieten, zijne nog overige levensdagen in rust en vrede mag doorbrengen.

Dwingelo. Ingebragt 72 geldige stemmen; van deze bekwamen F. Wichers 35, J. B. Klaassens 24, J. G. Bloemberg en J. J. de Weerd ieder 16 stemmen; tusschen deze 4 zal derhalve eene herstemming moeten plaats hebben. Overigens waren op 20 personen stemmen uitgebragt.

Eelde. Herkozen de aftredende leden R. Reinders met 19 en R. Kluivingh met 18 stemmen.

Havelte. Herkozen W. F. Kijmmell en J. Doornbos.

Hoogeveen. Ingekomen 178 geldige stembriefjes; hiervan bekwamen de heeren A. Zeper 121, B. J. de Jonge 108, Mr. C. Steenbergen 80, S. G. de Vries 79, K. Veningen 55, J. Winkel 53, uitgenomen eerstgenoemde alle aftredende leden, B. Spanjaard 52, Mr. H. J. Carsten 50, J. van der Veen Az. 37, J. B. Boer 33, A. van der Wolde 29, Jan Fernhout 27, Mr. J. L. Tonckens 24, J. P. Smit 12, J. G. de Jonge, H. A. Koster, H. Radijs en A. Westerveen ieder 7, A. Blanken 6, K. Brunsting en H. Fernhout ieder 5, Hk. Hartman 4, J. Bremer, C. H. Radijs, C. Schelhaas en A. van Zegeren ieder 3, H. W. Boer, J. Veldman Boer, G. Smelt en T. Smelt ieder 2, J. Berkenbosch, R. J. Bening, B. H. Bakker, K. Hagen, B. van Hees, A. Peeks, P. Bruins Slot Jz., J. Schelhaas Nz., R. van Trappen, F. J. Vos, Mr. A. H. Witsenborg en M. Winkel ieder één stem, zoodat met volstrekte meerderheid de heeren A. Zeper en B. J. de Jonge tot leden zijn verkozen, en de meeste stemmen hebben bekomen de heeren Mr. C. Steenbergen, S. G. de Vries, K. Veningen, J. Winkel, B. Spanjaard en Mr. H. J. Carsten, tusschen welke diensvolgens eene herstemming moet plaats hebben, welke is bepaald op maandag den 30 dezer.

Meppel. 175 stembriefjes ingebragt, waarvan twee van onwaarde, volstrekte meerderheid 87. Van dit getal zijn uitgebragt op de heeren J. Semler 143, O. Blom 124 en A. Meursinge 110, alle drie aftredende leden die mitsdien weder zijn herkozen. Vevolgens waren uitgebragt op E. van Veen Hz. 83, A. G. de Vries 40, H. Oosterveen 35, E. G. Rodemann 19, J. Theunissen 14, T. H. Slot 12, A. Telder 10, H. ten Cate Jz. 9, H. Gomarus 9, R. Houwink 9, R. Timmer 5, Dr. D. van Es 4, M. S. Frankfort 4, K. Klokke 3, L. van Dijk 3, B. de Vries 2, P. Hummell 2, Klaas Wildeboer 2, H. Broek 2, J. Oosterveen 2, A. de Vries 2 en S. de Hes 2, terwijl nog 30 verschillende personen eene stem hebben bekomen. Herstemming 31 Julij a.s.

Norg. De aftredende leden Mr. J. A. Tonckens en H. Stel zijn herkozen, de eerste met 42 en de laatste met 39 van de 45 uitgebragte stemmen. Bovendien had de heer J. Oortwijn van Langelo 6 en de heer Reusing van Veenhuizen 3 stemmen bekomen.

Nijeveen. Herkozen J. P. Mulder met 25 van de 45 stemmen; herstemming tusschen J. Gritters en T. van Urk, die ieder 15 stemmen hadden.

Oosterhesselen. Er zal eene herstemming moeten plaats hebben tusschen H. Oldenbandringh, die 13, K. Boetting, die 13, W. Keen, die 8 en Hk. Draagers, die 7 stemmen had verkregen, de beide eersten zijn aftredende leden.

Roden. Herkozen de aftredende leden Mr. C. W. E. Kijmmell, J. R. Krijthe en W. A. Barelds.

Rolde. Herkozen de aftredende leden Mr. H. Homan en H. Hogting.

Ruinerwold. Herkozen J. J. Roelofs en W. J. Hooijer.

De Wijk. Gekozen J. J. Snoeken, oud lid, en J. R. Linthorst in plaats van K. J. Schiphorst, die verzocht had niet weder in aanmerking te komen.

Zuidwolde. Herkozen W. R. Wemmenhove en L. Steenbergen.

Zweelo. R. Mensingh treedt af, terwijl L. Huijing is overleden; herstemming tusschen H. Nijhoving, H. Lanning, R. Mensingh en J. Mensingh.

Smilde 18 Julij. Van de aftredende Gemeente-raadsleden zijn alhier drie herkozen n. l. *B. Jonker* (wethouder) en *H. van Veen* elk met 66 stemmen; en *J. Bijnema* (wethouder) met 54 stemmen; terwijl eene herstemming moet plaats hebben tusschen de heeren *J. Joffers*, aftredend lid, die 35 en *J. Vitringa de Wal* en *J. L. Wolters*, die elk 11 stemmen hebben bekomen. Voorts hebben ontvangen *C. Fledderus* 9, *J. Drenthen* 8, *A. Spier* en *Eekhout* elk 7, *J. H. Kijmmell* en *E. Homan* elk 6, en eenige anderen 5, 4, 3, 2 en 1 stem. Er waren ingekomen 89 stembriefjes waaronder 1 van onwaarde.

VERGADERING DER PROVINCIALE STATEN VAN DRENTHE.

19 JULIJ. 1855.

De vergadering wordt te 11 uur geopend. Er zijn tegenwoordig 31 leden; afwezig zijn de heeren Denning, H. J. Carsten, Slingenberg en Witsenborg.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De Voorzitter deelt mede, dat Ged. Staten, bij brief van 7 Julij naar aanleiding van het daartoe uitgedrukt verlangen van den heer Minister van Binn. zaken, aan de Staten hebben voorgesteld, om ter begrooting der enkel Provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven voor 1856, die nog in behandeling is, de inkomsten en uitgaven der kas, in voegen geraamd, voor dat jaar op te nemen en wel onder de in dien brief aangeduide Hoofdstukken en artikelen, en dat deze brief direct gesteld is in handen van de commissie voor de begrooting, met verzoek, om deswege ter vergadering van de Staten rapport uit te brengen. ZHEGe vraagt, of de commissie met haar rapport gereed is en bekomt van den rapporteur, Mr. J T. Homan ten antwoord, dat het rapport wordt afgeschreven en spoedig gereed zal zijn. De Voorzitter zegt hierop, dat ZHEGe later op deze zaak zal terugkomen.

Worden gelezen 1o. een adres van twee ingezetenen van Hoogersmilde, verzoekende, dat, daar de Staten zich in de zomervergadering van 1854 genegen hebben verklaard, om voor rekening der Provincie aldaar eene brug over de Hoofdvaart te leggen, zulks zoo spoedig mogelijk geschiede, te meer daar de tegenwoordige eigenaresse der Pieter-Hummelen-brug niet meer verpligt is voor 't optrekken en neerlaten der brug te zorgen. 2o. eene missive van Ged. Staten, waarin zij te kennen geven, dat zij een maatregel hebben genomen, waardoor zij meenen dat de vrije gemeenschap over de hoofdvaart aldaar op eene andere wijze als door eene nieuwe brug zal worden verzekerd; weshalve zij verzoeken, de beschikking op dit adres aan te houden tot de najaarsvergadering, waarin zij daaromtrent voldoende ophelderingen hopen te geven. — Ter visie en morgen aan de orde.

Is ingekomen een adres van de heeren Ds. Niermeijer te Sleen en W. Langeveld te Schoonoord verzoekende, dat de Staten eene som van ƒ 225 uit de Provinciale fondsen verleenen tot aankoop van eene houten loods te Schoonoord, ten einde dezelve aanvankelijk voor een schoolgebouw te doen dienen en om voor een schoolonderwijzer aldaar eene jaarlijksche toelage van ƒ 150 te verleenen. — Ter visie en morgen aan de orde.

Worden gelezen twee adressen van eenige particulieren en een adres van H. H. Burgemeester en wethouders van Smilde, namens den Raad aldaar, alle drie daartoe strekkende, dat aan de door H. H. Ged. Staten voorgestelde wijziging van de Instructie voor den Ontvanger van het Afvaartsgeld te Smilde en van het Reglement op de Hoofd- en Beilervaarten, ten effecte, dat de Ontvanger ook buiten de gemeente Smilde kunne wonen, geen gevolg worde gegeven.

Deze adressen worden aangenomen voor informatie.

Is ontvangen een adres van B. Jonker, verveener te Smilde, verzoekende vergunning om uit zijne veenen aldaar eene wijk te mogen leggen tot in de molenwijk, onder verpligting, om daarover in den weg bij de Molenwijk ten zijnen koste een bat of draaibrug te leggen en te onderhouden. Wordt gerenvoijeerd aan Ged. Staten ter instructie, en om deswege in de najaars-vergadering te rapporteren.

Hetzelfde besluit wordt genomen omtrent een verzoek van R. Booij, E. Gritters en H. J. Schuring te Dieren en A. Offrein te Boldersum, verzoekende in den zuidelijken stouwdijk van de Hoofdvaart tusschen de Haar- en Diever-schutsluizen drie houten pompen te mogen leggen, ten einde in het voor- en najaar daardoor hunne daar gelegene hooi- of weidelanden te beëemen.

Wordt ter visie gelegd en morgen aan de orde gesteld een schriftelijk voorstel van het lid Mr. H. Vos, „om aan Ged. Staten op te dragen, het reglement van orde voor de vergadering, speciaal, wat betreft de behandeling van zaken in de afdeelingen te herzien en daarvan in de najaarsvergadering verslag te doen," daar, naar inzien van den voorsteller er te vele afdeelingen zijn en deze zich tot hoogstens drie dienden te bepalen en er in derzelver zamenroeping in het geheel niet is voorzien. Ter visie en morgen aan de orde.

Ged. Staten deelen ter voldoening aan het besluit van de Staten van 9 Nov. 1854 No. 3, mede eene van het bestuur der gemeente Smilde ontvangene nadere toelichting en specificatie der kosten van onteigening van gronden en gebouwen ten dienste van een kunstweg langs de Wittewijk aldaar tot aan de grenzen van Friesland. Het blijkt uit deze mededeeling, dat de eigenaren van een kalkoven, leschhok ect., welke moeten opgeruimd worden laatstelijk daarvoor en voor zooveel grond als noodig zou zijn, om den weg te brengen op eene breedte van zeven ellen en voor het terugbrengen eener woning, eene schadevergoeding van ƒ 3300 vragen, welke som echter aan den Raad van Smilde nog te hoog is voorgekomen, en weshalve deze rot eene wettige onteigening besloten heeft. Ged. Staten gedragen zich overigens aan hunne gunstige voordragt van 6 Nov. 1854, om dertig procent voor dezen weg toe te staan.

Ged. Staten rapporteren nader omtrent de plannen van aanleg van het kanaal van Assen naar Groningen. (Dit rapport is in het Bijvoegsel opgenomen.) De Voorzitter stelt voor, om dit rapport met de betrekkelijke stukken ter visie te leggen en wenscht aan de vergadering over te laten, om te bepalen, wanneer deze zaak weder aan de orde zal komen. — De heer Oosting zegt, dat, de bijlagen zoo volumineus zijn, dat, zoo de zaak morgen weder aan de orde werd gesteld, de leden van de stukken bij geene mogelijkheid inzage zullen kunnen nemen, hetgeen hij in deze allerbelangrijkste zaak zou betreuren; hij stelt daarom voor, dat niet voor over acht dagen deze zaak weder aan de orde worde gesteld; zoo het niet al te kostbaar was, zou hij wel wenschen, dat het rapport en de bijlagen gedrukt werden. — De heer Sluis ondersteunt het voorstel van den heer Oosting, om de behandeling der zaak eenige dagen uit te stellen, hoewel hij volstrekt niet gelooft, dat de Staten tot eene andere zienswijze zullen komen als Ged. Staten; maar hij is er zeer voor, dat ieder de zaak behoorlijk onderzoeke en voor zich tot eene overtuiging kome; doch hij is tegen het drukken der bijlagen, daar dit misschien wel ƒ 500 à ƒ 600 zou kosten; hij stelt voor, om met 14 dagen de zaak weder in behandeling te brengen. — Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten, de zaak Woensdag over eene week weder aan de orde te stellen, en, op voorstel van den heer v. d. Vlies, om het rapport te doen drukken en aan de leden ronddeelen.

De Commissie voor het Meppeler diep leest bij monde van Jhr. R. A. van Echten van Holthe, eene door haar ontworpene concept-missive aan Z. Exc. den Minister van Binn. Zaken voor. (Deze is in haar geheel in het Bijvoegsel opgenomen). Ter visie en morgen aan de orde.

De Commissie, belast met het ontwerpen van een adres aan de Tweede Kamer der Staten Generaal nopens den tol op het Zwolsche diep, leest zoodanig adres, bij monde van Mr. L. Homan voor (Zie dit concept-adres in het Bijvoegsel.) Ter visie en Woensdag over acht dagen aan de orde.

Daar de commissie voor de begrooting alsnu gereed is met haar rapport, ten aanzien van het opnemen van de ontvangsten en uitgaven der kas ad pios usus in de Provinciale huishoudelijke begrooting, wordt dit rapport door Mr. J. T. Homan voorgelezen. De commissie is van oordeel, dat er genoegzaam zwaarwigtige redenen bestaan, die het niet raadzaam noch verpligtend, ja zelfs bijna ondoenlijk maken, om de bedoelde inkomsten en uitgaven op de gemelde begrooting te brengen; zij ziet in art. 113 der Provinciale wet ook geenszins de verpligting daartoe, en adviseert dienvolgens, dat niet overeenkomstig het voorstel worde besloten, en dat de inkomsten en uitgaven van de kas ad pios usus niet op de huishoudelijke begrooting dienst 1856 dienen te worden gebragt.

Weder in behandeling genomen zijnde het adres van Mr. W. Tonckens te Assen, om, casu quo, bij de benoeming van een Ontvanger van het afvaartsgeld van de Hoofdvaart in aanmerking te komen, wordt hetzelve aangenomen voor informatie.

Aan de orde wordt gesteld een voorstel van Ged. Staten tot wijziging van de instructie van den Ontvanger van het afvaartsgeld en van de kas ad pios usus. — De heer van Veen is tegen eene wijziging als voorgesteld; hij ziet daarin geen belang voor de Provincie en groot nadeel voor de gemeente Smilde.

De heer Sluis zegt: Niet alleen ter beantwoording van de bedenking door den heer van Veen geopperd, maar ook van de gronden, waarop de heden morgen voor informatie aangenomen drie requesten uit de Smilde van u vragen, dat gij het voorstel van Gedeputeerde Staten niet zult aannemen, wensch ik te spreken. Gelukkig is het niet moeijelijk een en ander te wederleggen: het zijn meer meeningen dan gronden, meer ongestaafde beweringen dan bewijzen, die zijn bijgebragt.

1. Ik begin met het request van Jacob Zwiers en cs., zich noemende verveeners, veeneigenaars, schippers, *alle belanghebbende bij de Drentsche hoofdvaart.* Zijn er schippers onder de verzoekers, hun getal is zeker niet groot. Ik durf het niet bevestigen noch ontkennen. Deze zeggen: de voorgestelde maatregel is tot groot ongerief van ingezetenen of belanghebbenden te Smilde, maar geven niets naders tot bewijs op dan 't geen volgt: Zij vinden het onregelmatig, dat men betalingen moet doen buiten de gemeente, alwaar die van oudsher hebben plaats gehad, en dat wel in eene gemeente, die er volstrekt geene betrekking toe heeft. Maar wat beteekent dat? men moet betalen daar waar men aangenomen heeft, of verpligt is te betalen door het voorschrift eener verordening, die de verpligting tot betaling regelt.

De *kas ad pios usus* elders te administreren, zeggen verder de adressanten, dat staat gelijk met het betalen van belasting in eene andere gemeente en het ophalen van gelden, die men te vorderen heeft uit eene andere gemeente. De adressanten stellen de zaak geheel verkeerd voor: 't is alsof de ingezetenen dagelijks aan die kas hebben te betalen, maar al wat aan die kas wordt betaald zijn de 3 *stuivers*, en die worden betaald tegelijk met het afvaartsgeld; dat afvaartsgeld betaalt de schipper nu op eene voor hem geschikte plaats, zooals nader zal worden aangetoond. En wat de uitgaven betreft, die uit de kas worden gedaan, dit zijn de subsidien aan eenige weinige instellingen, in alles 6 a 8 posten op zijn allerhoogst. De Ontvanger kan worden opgelegd, die gelden kosteloos te bezorgen, maar ook het afhalen daarvan zou geen bezwaar opleveren. Wordt aan het verlangen van den Minister van B. Z. voldaan, dan zal inkomstig iedere betaling moeten gedaan worden door den betaalmeester. Dan zullen diegene, die subsidien hebben erlangd, ze van Assen moeten afhalen, en zij zullen zich dat wel getroosten willen, denk ik.

Verder zeggen de adressanten: de afvaartsgelden worden alle betaald van turf, afkomstig uit veenderijen *in* en *boven* Smilde. Maar M. H! welke betrekking is er tusschen de plaats van betaling en van waar de turf komt? Moet ze op die plaats worden betaald, dan zou men verlegen raken, waar de ontvanger zijn kantoor moest houden; de turf komt uit de gemeenten Smilde, Assen, Norg, Vries, ook nog uit Beilen.

Eindelijk zeggen adressanten, er zijn menschen genoeg te Smilde, geschikt om de betrekking waar te nemen. En welligt is dit eene gewigtige aanleiding voor de adressanten tot hun betoog. Maar het zou alleen gelden als het belang der provincie en van de schipperij medebragt, dat de Ontvanger daar woonde. Dit is niet het geval, zooals nader door mij zal worden aangetoond.

2. Het tweede adres van *M. de Vries* en anderen, zich noemende veenbazen, veeneigenaren en schippers te Smilde. Zijn er schippers onder? net is mogelijk, ik ken al de adressanten niet. Wel komt het mij voor, dat er onder de onderteekenaren zijn, wier namen ook voorkomen op het eerste request.

Deze achten het noodig het waar belang van de Smilde bloot te leggen. Zij stellen, naar hun zeggen, de personenquestie geheel buiten hun betoog, doch zij komen er nog al eens op terug.

Zij zeggen: het belang van de Smilde brengt mede, dat de ontvanger van het afvaartsgeld en van de kas ad pios usus te Smilde wone. Dat behoeft, huns inziens, geen betoog. Het is mogelijk, M. H., dat de gemeente er belang bij heeft, maar het is niet afdoende. Immers, het belang van de provincie en van de schipperij is hier dat, wat moet worden op het oog gehouden.

Verder wordt ook hier gewezen op de moeijelijkheid om naar eene andere gemeente te reizen, als men met de kas iets te doen heeft. Wat daarvan is, hebben wij reeds gezien.

Voor één persoon, zegt men, wordt de geheele gemeente Smilde opgeofferd! Gij zult verder zien, M. H., hoe groot dat offer is.

Maar er is meer, zeggen adressanten, de Smilde heeft regt, de geheele instelling der kas ad pios usus heeft aan de Smilde haar ontstaan te danken, het is *Smildinger geld.* M. H! gij zijt met mij overtuigd, gij, die den oorspong der kas kent, dat al wat daar in is, zijn *Landschapspenningen*, die het Landschapsbestuur uit *pure liberaliteit* heeft afgezonderd ten behoeve der kolonie, maar waarvan zij zich wel uitdrukkelijk de beschikking heeft voorbehouden.

De ontvanger heeft reeds 85 jaar te Smilde gewoond, zoo gaan zij verder voort, en er zijn wel 50 ingezetenen aldaar, die het officie kunnen waarnemen. Ik kan niet zien, dat dit iets tegen de voorgestelde verandering bewijst, evenmin als het waar zou zijn, dat de tegenwoordige bepaling in instructie en reglement het regt van de Smilde zou bewijzen. Immers het Provinciaal bestuur maakt beide in 't belang der Provincie.

Oordeelt met mij, M. H.! in hoeverre gegrond is het besluit, waartoe deze adressanten komen, dat de voorgestelde maatregel *belang* en *regt* zou schenden!

3o. Maar nu komt het request van het Bestuur der gem. Smilde. Van dat Bestuur zou men hebben mogen verwachten, dat het niet dan op goede gronden zich zou gemengd hebben in de beraadslagingen uwer vergadering over de belangen der provincie. Tot mijn leedwezen vind ik ook hier die gronden niet. De Raad gaat uit van de meening, dat het voorstel er toe zou leiden, dat de Ontvanger zou mogen wonen te Dwingelo of te Diever. Uit die vooronderstelling, die geheel buiten de werkelijkheid is, moeten de gevolgtrekkingen wel onjuist zijn. Hij woont nu aan Dieverbrug, vlak aan de vaart. Aan de vaart zal hij ook naar het voorstel van wijziging *moeten wonen.*

Eerst komt een betoog, dat de heer Eemten niet had mogen worden benoemd tot Burgemeester der gemeente Dwingelo, omdat hij geen ingezeten dier gemeente was. Dat verwijt, M. H.! treft den heer Commissaris des Konings voor de voordragt en Z. M. den Koning voor de benoeming. U gaat het niet aan.

Maar, zegt het Bestuur verder, de wijziging zal zijn tegen het belang der kas *ad pios usus*, der gem. Smilde, der gem. Dwingelo en der provincie Drenthe. — Al wat niet het belang der provincie of van de kas betreft, als niet ter zake, ga ik met stilzwijgen voorbij.

De kas zou ontstaan zijn uit vrijwillige bijdragen van ingezetenen te Hijker-Smilde. Dit is bepaald onwaar.

Smilde zou kracht de conditien van verkoop en het daaruit ontstaan regt *de ontvangst binnen hare grenzen* hebben, ed de kas kon haar zonder krenking van haar regt niet worden ontnomen. Was dit waar, M. H.! de zaak ware aan het eind — maar ongelukkig, het bewijs voor de stelling is het Bestuur schuldig gebleven.

Maar, wordt verder gezegd, de Smilde is de plaats der inlading, en uit dien hoofde kon de schipperij zich daar zonder verlet van afvaartsbriefjes voorzien, dat te Dwingelo in geen geval zoo gemakkelijk kan geschieden. Hier, Mijne Heeren! roep ik uwe aandacht bijzonder in. De plaats van inlading zou de beste plaats zijn, om zich van een afvaartsbriefje te voorzien; maar dan zou men in *vier*, *vijf* gemeenten die briefjes moeten afgeven. Dit is zeker, te Dwingelo zou het lastig zijn, die briefjes te halen, maar dáár zal men ze ook niet noodig hebben te halen.

De voorstellers hebben 't ook zelve gevoeld, zegt het Bestuur, daarom hebben zij aan sommige schutmeesters willen opdragen het ontvangen van afvaartsgeld. — Maar, M. H., dat zal na de wijziging veel minder het geval worden, dan nu ook reeds krachtens de bestaande bepalingen plaats vindt.

Dit zijn de bezwaren der adressanten.

En wat nu is er van den voorgestelden maatregel?

De ontvanger was reeds, vóór dat er quaestie was van zijne benoeming tot Burgemeester van Dwingelo, in moeijelijkheid, om eene passende woning te Smilde te vinden. De woning, die hij betrokken had, moest hij verlaten. Hij vroeg van Ged. Staten uitbreiding van den kring, waarin hij mogt wonen en kantoor houden tot aan Dieverbrug. Ged. Staten Staten vroegen zich zelven af, of het belang der provincie en het belang der schipperij het gevraagde toelieten. En zij kwamen tot het antwoord, dat het wonen meer beneden was, niet alleen niet tegen het belang der provincie, maar daarmede geheel instemmende. Immers, zoodra de afvaart een aanvang zou nemen uit het *Oranjekanaal*, moest toch het kantoor van den ontvanger beneden dat kanaal worden verlegd. Hij woont nu aan Dieverbrug nevens het vallaat. Voor de schipperij is dit eene zeer gelegene plaats van betalen. Toen de ontvanger nog woonde te Smilde, waren de schippers bij het laden altijd verpligt, eerst het afvaartsbillet te halen. Zij waren niet geheel vrij

in hunne afvaart. Hoe laat of hoe vroeg zij nu ook hunne lading in hebben, zij varen gerust af, zij varen door tot op eene plaats, waar zij zich toch moeten ophouden. Zij hebben dus geenerlei afzonderlijk oponthoud ter dezer zake.

Het overbrengen van des ontvangers kantoor op een lager punt der vaart, is eene verbetering. Wij hebben overigens een voorbeeld in Overijssel; voor *al* den turf van de Dedemsvaart wordt het afvaartsgeld ontvangen aan de Lichtmis.

Er is dus hier geene quaestie van begunstiging van een persoon.

De vraag van den Ontvanger is de aanleiding geweest tot eene wijziging in het belang der provincie. Ware overigens door den ontvanger iets gevraagd, waarbij de provincie geen nadeel, hoewel dan ook geen voordeel had. — hij zou hebben verdiend, dat zijne vraag ware ingewilligd. Van den persoon van dezen Ontvanger toch, geloof ik voor het Collegie van Ged. Staten gerust te durven verklaren, dat hij is een ambtenaar van onkreukbare eerlijkheid, zoodat hij daarin en in goed beheer, zeker door geene zijner voorgangers is overtroffen. Ik verwacht met vertrouwen, M. H., dat gij de voorgestelde wijziging zult goedkeuren.

De heer van Veen: de heer Sluis heeft gezegd, dat de Ontvanger van het afvaartsgeld geene geschikte woning te Smilde kon bekomen; doch ten tijde dat hij daarnaar uitzag, was er in de *Drentsche Courant* eene goede woning te huur gepresenteerd, die hij wel had kunnen erlangen; en wat de schippers aangaat, deze zouden zeer wenschen, dat de ontvanger te Smilde woonde, en het is alleen aan de omstandigheid, dat bijna allen afwezig zijn, toe te schrijven, dat de schippers de vergadering niet met adressen hebben overladen.

De heer van Echten van Holthe: zoo de schippers afwezig zijn, dan zou hij wel de argumenten willen kennen, die de schippers voor hun verzoek zouden hebben kunnen aanvoeren. Ged. Staten zijn zeer genegen, om het belang van de schipperij te bevorderen, maar noch door den vorigen spreker, noch in de ingediende adressen komt eenig argument voor, waardoor het duidelijk wordt, dat de schipperij belang heeft bij het wonen van den ontvanger te Smilde.

De heer Sluis wijst nog op het voorbeeld van Overijssel, waar de Ontvanger van het afvaartsgeld van de Dedemsvaart woont genoegzaam aan het einde van die vaart.

In omvraag gebragt zijnde, wordt het voorstel van Ged. Staten tot wijziging van de Instructie van den Ontvanger van het Afvaartsgeld aangenomen met 30 tegen 1 stem, die van den heer v. Veen.

Aan de orde wordt gesteld het voorstel van Ged. Staten tot wijziging van art. 12 en 13 van het Reglement op de Hoofd- en Beilervaarten. Niemand daarover het woord verlangende, wordt hetzelve eveneens met 30 tegen 1 stem, die van den heer van Veen, aangenomen.

Alsnu wordt de zitting een half uur geschorst.

Na heropening deelt de Voorzitter mede, dat de heer Slingenberg bij missive aan Z.H.Ed. G. heeft kennis gegeven, dat hij door ambtsbezigheden verhinderd is, de vergadering bij te wonen.

Aan de orde wordt gesteld het rapport op het Reglement op het veenschap der Oostermoersche en Zuidenveldsche veenen.

Nadat niemand het woord heeft verlangd over de algemeene strekking, komen de enkele artikelen in behandeling, die opvolgelijk met de door de Commissie voorgestelde wijzigingen en eene verandering in art. 5, door den heer Mr. J. T. Homan voorgedragen, en eene bijvoeging van art. 59, door den heer Sluis voorgesteld, worden aangenomen. Ten slotte wordt het geheele reglement met algemeene stemmen goedgekeurd.

Het voorstel van den heer Sluis nopens den verkoop van het gereserveerd fonds tot den aanleg van kanalen, wordt met 29 tegen 2 stemmen aangenomen, die van de heeren J. Tonckens en Vos. — Jhr. R. A. van Echten van H. zou wel willen, dat de vergadering besliste, of de goedkeuring des Konings op het zooëven door de Staten genomen besluit ook wordt vereischt, daar anders dit punt welligt voor Ged. Staten moeijelijkheid zal opleveren. — De heer Sluis geeft te kennen, dat het wel de bedoeling van den voorsteller is geweest, om dit besluit aan de goedkeuring des Konings te onderwerpen; hij stelt tevens voor, om de totalen van de verschillende hoofdstukken en afdeelingen der begrooting dienovereenkomstig te wijzigen.

Aan de orde gesteld zijnde het voorstel van Ged. Staten tot het toestaan van gelden, om het rondëten der onderwijzers van de bijscholen, waar dit nog plaats heeft, te doen ophouden, wordt hetzelve met algemeene stemmen aangenomen.

Tevens wordt met algemeene stemmen besloten, conform het voorstel van Ged. Staten, om deze te magtigen tot den aankoop van een perceel grond voor het bouwen van een tolhuis bij de Duurserbrug aan den weg van Assen naar Rolde en tot het plaatsen aldaar van een tweeden tolboom.

De Voorzitter stelt alsnu voor, om de vergadering te adjourneren tot morgen voormiddag te elf uur; eenige leden wenschen echter liever de vergadering te tien uur te beginnen: in omvraag gebragt zijnde, wordt tot dit laatste besloten.

ALLERLEI.

Industrie te Parijs.

De 501 slagers geven aan 1429 personen werk; de omzettingen in dezen tak van industrie bedragen 74,893,132 fr. De 601 bakkers houden 2646 personen bezig; de omzettingen in dezen tak bedragen 60,242,300 fr. Men telt aldaar 381 spekslagers, die 833 personen, waaronder 72 vrouwen, bezig houden; de handel in dezen tak bedraagt 15,731,312 fr. De 22 brouwerijen hebben 238 werklieden in dienst; de omzettingen daarin bedragen 3.851.500 fr. De 94 chocolade-fabrieken tellen 396 werklieden en produceren eene waarde van 3.897,000 fr. De kappers, ten bedrage van 91, zetten om voor een cijfer van 6.262.300 fr. en houden 659 personen, waaronder 284 vrouwen, in dienst; in een enkel arrondissement, namelijk het 6de, beloopen de omzettingen in deze industrie alleen eene som van 3.749,000 fr. De 126 distelateurs hebben 318 werklieden in dienst en produceren voor eene waarde van 8,276.800 fr. De 402 pastijbakkers hebben een personeel van 1696 werklieden; hunne omzettingen bedragen 12,250,000 fr. De 9 suikerraffinadeurs hebben 435 personen in dienst en produceren eene waarde van 23½ millioen. De 125 timmerlieden aldaar geven in gewonen tijd aan 3545 arbeiders werk en brengen aan werk eene waarde voort van 16,137,600 fr. De loodgieters, ten getale van 119, tellen 1166 werklieden in hunne dienst; hun arbeid brengt eene waarde voort van 6.082.000 fr. De 369 aannemers van metselwerken houden 9287 personen bezig; zij brengen eene waarde voort van 26.853.740 fr. Hierbij dient echter in het oog te worden gehouden, dat de groote buitengewone openbare werken daaronder niet begrepen zijn. De 119 steenhouwers in marmer hebben 992 werklieden in dienst; hunne omzettingen geven een cijfer van 4.728,980 fr. Het aantal schrijnwerkers is 1020, met een personeel van 8134 werklieden; hunne zaken bedragen eene som van 26.958,900 fr. Er zijn 872 huisschilders, die 5571 personen in dienst hebben; het totaal hunner zaken is 16,134 500 fr. Het aantal rookverdrijvers, ten bedrage van 334, heeft 2829 personen die in hunne dienst staan; hunne zaken beloopen 10,171.800 fr. De slotemakers, ten getale van 742 geven aan 4869 werklieden arbeid; hunne omzettingen bedragen 18,600.900 fr.

Erratum.

In het berigt, in het vorig nummer opgenomen, nopens de opbrengst van de collecte voor het fonds van de gewapende dienst, is vermeld, dat deze collecte te Havelte ƒ11.85 heeft opgebragt, dit moet zijn ƒ16,85.

CORRESPONDENTIE.

Hoewel wij ons bij het afdrukken van het Bijvoegsel hadden voorgesteld, om het vervolg der concessie voor het kanaal van Assen naar Groningen in de courant op te nemen, heeft volslagen plaatsgebrek ons genoodzaakt, hetzelve tot het volgend No. terug te zetten; dezelfde reden verhindert ons, onderscheidene berigten op te nemen.

ADVERTENTIEN.

Het ARMBESTUUR der ROOMSCH KATHOLIEKE GEMEENTE alhier is voornemens, op WOENSDAG den 25 Julij e. k. de gewone *DRIEMAANDELIJKSCHE COLLECTE* te houden.

Assen, den 20 Julij 1855.

Namens het Armbestuur,
M. MICHELS.

Heden morgen behaagde het den Bestuurder van alles, onzen geliefden VADER, aan eene beroerte van 30 uren, in den ouderdom van bijna 68 jaren, van onzen zijde weg te rukken. Smartelijk valt ons dit verlies, doch de hoop op een zalig wederzien, kan onze droefheid lenigen.

Gieten, 16 Julij 1855.

B. F. HOMAN,
namens mijne Broeder en Zusters.

De ondergeteekende heeft de eer, de **DRUKKERIJ** dezer Courant aan te bevelen tot het leveren van alle mogelijke **DRUK- en SMOUTWERK**, als *Boekwerk*, *Brieven*, *Rekeningen*, *Facturen*, *Adreskaarten etc. etc.* en speciaal vooral hetgeen Heeren ONTVANGERS der directe belastingen, KERKVOOGDEN, DEURWAARDERS, DEURWAARDERS bij de belastingen, COMMIEZEN etc. noodig hebben.

Assen, 26 Junij 1855.

J. A. WILLINGE GRATAMA.

VEEMARKT.

De BURGEMEESTER en WETHOUDERS van de Gemeente *HOOGEZAND*, verwittigen bij dezen het Publiek, dat de **tweede JAAR-VEEMARKT**, te houden op den laatsten WOENSDAG in de maand JULIJ, **dit jaar invalt op WOENSDAG den 25 dezer.**

Hoogezand den 18 Julij 1855.

De Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Hoogezand:
M. J. TER HASEBORG.
De Secretaris:
J. BLAAUW.

ECHTE BERGER LEVERTRAAN

TOT

GENEESKUNDIG GEBRUIK,

van **LOBRIJ & PORTON** te *UTRECHT*, à 60 Cts. de heele en 30 Cts de halve Flesch, te bekomen bij

K. J. KOOIMAN
te *Hoogeveen.*

ROGGE, BOEKWEIT ENZ.

De Notaris **TADEMA** te Oosterwolde, zal de navolgende **VERKOOPINGEN van VELDVRUCHTEN** houden, als:

1. Op DINGSDAG den 24 Julij e.k., 's namid. 3 uur, van **32 perc. ROGGE** en **6 perc. BOEKWEIT**, op Weper, voor JAN ANDRIES V. WEPEREN, ten huize van KOERT LUITZENS JAGER, op Weper, te Oosterwolde.

2. Op WOENSDAG den 25 dito, 's namid. 2 uur, van **20 perc. ROGGE** en **8 perc. BOEKWEIT**, te Appelscha, voor FOLKERT D. OOSTERBOS, en **7 perc. ROGGE**, op Akinga, voor de weduwe JAN FEIJEN PUNTER, beiden ten huize van KARSTE DONKER, bij de Zand duinen, te Appelscha.

3. Op DENZELFDEN DAG, des avonds te 6 uur, van eenige **perc. ROGGE**, bij de Panhuizen en aan de westkant der opvaartswijk, voor PIETER IJPEUS REITSMA, en **6 perc. ROGGE**, aan de Oostkant derzelfde wijk, voor IJNTZE FOKKES LANDMETER, beiden ten huize van FREERK J. V. D. BOSCH te Appelscha.

4. Op DONDERDAG den 26 dito, 's namid. te 3 uur, van **14 perc. ROGGE**, **4 perc. BOEKWEIT** en eenige perc. **AARDAPPELS**, te Haule, voor de Erven JACOB AUKES HESSELS. en van de **ROGGE** op zeven akkers, te Donkerbroek; voor den heer S. G. FRUITIER DE TALMA, beiden ten huize van HARMEN J. HESSELS te Haule.

5. Op VRIJDAG den 27 dito, 's namid. te 3 uur, van de **vruchten ROGGE, BOEKWEIT** en **AARDAPPELS**, op Boekhorst te Oosterwolde, in perceelen verdeeld, voor EVERT FRANKES VAN DER HORST en Kinderen, en ten huize van E. F. V. D. HORST aldaar.

6. Op MAANDAG den 30 dito, 's namid. te 3 uur, van **20 perc. ROGGE** en **BOEKWEIT**, op Klazinga, voor de weduwe JAN WICHERS BULSTRA, en van **twee perc. ROGGE** op het IJmhof en de kleine Akker, te Oosterwolde, voor CORNELIS HAIJO ANDREAE, beiden ten huize van JAN ABELES BERGSMA, op Klazinga, te Oosterwolde.

7. Op DINGSDAG den 31 dito, 's namid. te 3 uur, van **15 perc. ROGGE** en **5 perc. BOEKWEIT**, op de Zathe het Hoogeveen te Appelscha, voor ANDRIES HENDRIKS LEERTOUWER en Zuster, ten hunnen huize nabij het Hoogeveen.

en 8. Op Donderdag, 2 Augustus e.k., 's namid. te 3 uur, van **12 perc. ROGGE** en **4 perc. BOEKWEIT**, op Twijtel te Makkinga, voor IJMKE SJOERDS DE BOER; — voorts **4 perceelen HAVER** bij den Kruisweg naar Elsloo, achter het huisje der wed. ALBERT V. D. HEIDE, en **4 perc. BOEKWEIT** op de zoogenaamde Hoogekamp, te Makkinga, voor ROELOF R. ZIJLSTRA, beiden in de herberg van LEGENDAL te Makkinga.

Alles bij **BILLETTEN** te omschrijven en op aanvraag door de EIGENAREN aan te wijzen.

AANBESTEDING

BIJ GESLOTEN BRIEFJES:

van het BOUWEN eener nieuwe **HUIZING** en **SCHUUR** te Nijholtpa, op de ZATHE en LANDEN, in gebruik bij FEIJE JANS PUNTER, met alle daartoe benoodigde MATERIALEN, waarvan het BESTEK, de TEEKENING en de VOORWAARDEN, van af den 19 Julij 1855, ter inzage liggen ten huize van M. J. SCHREUR aldaar, zullende de aanwijzing in loco plaats hebben **op den 24 dier maand**; terwijl de BRIEFJES franco moeten worden ingezonden vóór of op den 28 van de genoemde maand, ten bovenvermelden huize.

BURGERLIJKE STAND.

Assen, 13—20 Julij. *Geh.* H. Jans en J. Lamberts. — *Bev.* A. Veen geb. Mennega, van d. — *Overl.* G. Moos, vl., 1 j.; H. Bok, vl. ongeh., 75½ j.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 20 *Julij.*

Tarwe, Jarige	70	N.pd.	ƒ14.75	Boekweit, zand	64	N.pd. ƒ	7.40
„ N. Oml.	70	„	„13.60	„ „	66	„ „	7.80
dito.	72	„	„14.40	„ veen	66	„ „	7.50
„ „ Old.	70	„	„13.40	„ „	68	„ „	7.90
„ „ „	72	„	„14.05	Paardeboonen..	ƒ 8.25	à	8.50
Rogge, N. Inl.	64	„	„ 9.00	Groene Erwten.	„ —.—	à	—.—
„ „ „	66	„	„ 9.50	Graauwe „	„ 0.00	à	00.00
„ „ „	68	„	„10.00	Koolzaad ...	ƒ 00.00	à	00.00
Haver, N. dikke	40	„	„ 4.45	Gort, grove .	„ 10.25	à	10.50
„ „	42	„	„ 4.65	Gort, parel ,	„ 14.00	à	14.60
„ Voer	36	„	„ 4.00	Olie, raap per vat	55.00	à	—.—
„ „	40	„	„ 4.40	Raapkoeken.....		à	—.—
„ Zwarte	36	„	„ 3.80	Lijnkoeken	—.—	à	—.—
„ „	40	„	„ 4.20	Boter ¼ ton...	—.—	à	—.—
Garst, N. wint.	54	„	„ 5.70	Boter ⅛ „		à	—.—
„ „ „	56	„	„ 6.10				
„ „ zomer	56	„	„ 0.—				
„ „ knob.	60	„	„ 6.30				

Tarwe weinig aan en tot ruim vorige prijzen verkocht. — Rogge alleen bij gerijven als genoteerd verkocht. — Boekweit in een doen. — Gerst ruim prijshoudend. — Zware dikke Haver als voren afgaande, ligtere soorten bijna zonder handel, Blanke Voer in een doen, Zwarte minder begeerd. — Er was een partijtje nieuw Aweelzaad ter markt, ongeveer 18 mud, tamelijk van kwaliteit, waarvoor ƒ 18 00 is gevraagd en ƒ 17.00 geboden. — Boonen prijshoudend. — Gort in een doen. — Raapolie genoegzaam als voren.

ASSEN, 19 Julij. Rogge ƒ 9.25 tot ƒ 10.00. Boekweit ƒ 7.50, ƒ 8.00. Boter 77⁵ a 80 ct. het N. ℔. Aardappelen ƒ 0.00 a 2.50. Stroo ƒ 9.00. Prijs van het Roggebrood ƒ 0.71 de 6 N. ℔.

MEPPEL, 19 Julij. Rogge ƒ 10.00 a ƒ 10.65. Boekweit ƒ 8.00 a ƒ 9.00. Boter 1½ N. ℔ ƒ 1.30 a ƒ 1.42. Boter per ⅛ vat ƒ 17.00 a ƒ 18.50.

COEVORDEN, 16 Julij. Rogge ƒ 9.25. Boekweit ƒ 8.00. Boter ƒ 0.65.

HOOGEVEEN, 17 Julij. Rogge ƒ 9.85. Boekweit ƒ 8.00. Haver ƒ 0.00. Honig per ℔ ƒ „.00. Boter het N. ℔ ƒ 0.85.

AMSTERDAM, 18 Julij. TARWE in de Poolsche goede kwaliteiten iets vaster bij partij verkocht: overige soorten bij gerijven; 128 ℔ bonte Poolsche ƒ 485; 127, 128 ℔ dito ƒ 488, 492; 129 ℔ Mecklenb. ƒ 455; 126 ℔ Norder ƒ 440; 127 ℔ Vriesche ƒ 470 aan de Zaan. — ROGGE bij partij lager afgegeven, bij gerijven als voren; 123 ℔ Pommer ƒ 310; 121 ℔ dito ƒ 301; 119 ℔ Deensche ƒ 293; 119 ℔ Inl. ƒ 306. — GARST ruim prijshoudend; 109 ℔ Zweedsche ƒ 202. — HAVER onveranderd; 78 ℔ Voer ƒ 154. — BOEKWEIT als voren: 120 ℔ Holsteinsche ƒ 260. — KOOLZAAD £ 1 hooger; Oostvriesch £ 93, n. Betuwsch Aveelzaad ƒ 19 per mud; op 9 v. Olie in Sept. en Oct. £ 93. — LIJNZAAD zonder handel. — RAAPOLIE dadelijk onveranderd, op termijn iets vaster; op 6w. ƒ 56¼; Vlieg. ƒ 55; 1o. Sept. en Oct. ƒ 53¼, ½, Nov. en Dec. ƒ 53, ⅜. — LIJNOLIE traag, op 6w. ƒ 45¼, Vlieg. ƒ 44; 1o. Sept. ƒ 44, ¼; Oct. ƒ 44½, Nov. en Dec. ƒ 44¾. — HENNEPOLIE op 6w. ƒ 47¼; Vliegend ƒ 46. — RAAPKOEKEN per 1040 stuks ƒ 92 a 96. — LIJNKOEKEN per 104 stuks ƒ 14 a 16. —

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 19 *Julij.* 1855.

			GEBLEVEN.				GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	$63\frac{3}{8}$	*Polen*, Oblig.	4	pct.	$69\frac{15}{16}$
„ „	3	„	$75\frac{9}{16}$	*Spanje.* Oblig.	1	„	$18\frac{11}{16}$
„ „	4	„	$93\frac{5}{8}$	Obligatiën	3	„	$37\frac{3}{4}$
Amort. Synd.	3½	„		Binnenl.	3	„	$31\frac{7}{16}$
Handelm.	4½	„		Amortisable			$4\frac{3}{16}$
O. I. Leening	4	„	$93\frac{5}{16}$	Bewijz. Coup.			$4\frac{3}{16}$
Aand. Holl. Spoorw.			104	*Oostenrijk*,			
Aand. Rijn Sp.	4½	„		Oblig. Goll	5	„	
Haarl. Meer	5	„		„ „	4	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	$103\frac{1}{2}$	„ Metal.	5	„	$61\frac{5}{16}$
Dito 1828/29	5	„		„ „ N.	5	„	$72\frac{7}{8}$
Cert. 1831/33	5	„		„ „	2½	„	$31\frac{1}{2}$
Dito 1840	4	„	$78\frac{3}{8}$	*Belgie*, Cert.	2½	„	
Dito Stieglitz	4	„	$78\frac{1}{8}$	Rothschild	2½	„	$51\frac{3}{16}$
Ins. in Assign.	6	„		*Portug.*, Oblig.	3	„	$39\frac{13}{16}$
Cert. van dito	6	„	61	„	4		
				Amerika Bank-Act.			$2\frac{11}{16}$

GEDRUKT BIJ GRATAMA TE ASSEN.

BIJBLAD, behoorende bij de Provinciale Drentsche en Asser Courant van 20 Julij 1855.

CONCEPT-MISSIVE *aan Z. Exc. den Minister van Binn. Zaken, ten aanzien van de verbetering van het Meppeler diep, door de betrekkelijke Commissie uit de Staten ontworpen en voorgelezen in derzelver vergadering van* 19 *Julij* 1855.

Door Gedeputeerde Staten is ter onzer tafel overgebragt eene missive van Uwe Excellentie van den 18 Junij l.l. no. 185, 3de afd. A. Waterstaat, ten aanzien van de zaak der verbetering van het Meppeler diep; uit dezelve blijkt, dat de zaak nog in denzelfden stand is als in April van het vorige jaar, toen Uwe Excellentie mededeelde, dat nopens die verbetering geene beslissing kan worden genomen, vóór dat eene regeling met de zoogedoemde participanten der Staphorster sluis had plaats gehad, hetgeen, tot Uwer Excellenties leedwezen, het geval niet was.

Uit de verdere inhoud van die, aan Heeren Gedeputeerde Staten gerigte, missive, hebben wij tevens gezien, dat door Uwe Excellentie telkens en bij herhaling eene spoedige behandeling werd aanbevolen. Wij betuigen Uwe Excellentie onzen dank voor de behartiging van deze voor het algemeen en voor de provincie Drenthe zoo belangrijke zaak, en vertrouwen, dat Uwe Excellentie het niet zal misbillijken, wanneer wij bij vernieuwing om eene spoedige behandeling en afdoening der zaak vragen, te meer omdat wij daarbij op twee omstandigheden vermeenen te mogen wijzen, het *toenemende* belang van de Provincie bij de verbetering, en *tegenwerking*, welke dezelve ondervindt van de zijde van de belanghebbenden bij de Staphorster sluis, waarvan de eerste ons verlangen naar eene afdoening der zaak regtvaardigt, doch de tweede ons vreezen doet, dat zonder meer afdoende maatregelen de zaak niet spoedig tot rijpheid zal komen.

De vermeerderde afvoer die na de verbetering van de Hoogeveensche vaart over dat kanaal plaats heeft, vooral met grootere vaartuigen, en het bestaande vooruitzigt, dat spoedig de turf uit de markte van Odoorn door het Oranje kanaal zal worden afgevoerd en dat eerlang met de uitvoering van het kanaal tusschen Assen en Groningen een aanvang zal kunnen worden gemaakt, doen het belang van deze Provincie bij een verbeterden uitweg naar zee steeds toenemen; Uwe Excellentie is met ons van dat belang overtuigd.

De tweede omstandigheid waarop wij wezen was de tegenwerking, welke de zaak in Overijssel ondervindt. Uit de gevoerde correspondentie blijkt het genoegzaam, dat er door het Provinciaal Bestuur van Overijssel niet wordt medegewerkt, om de verbetering tot stand te brengen, en dat die verbetering door de belanghebbenden bij de Staphorster sluis wordt tegengewerkt. Wij hebben tot bewijs van dit laatste slechts te herinneren, dat door Uwe Excellentie reeds bij missive van den 14 September 1853 no. 154, 3e afd. A. Waterstaat, de heer Commissaris des Konings in de provincie Overijssel werd uitgenoodigd, een ontwerp van nieuw tarief van sluisgelden, te heffen aan de Staphorster sluis, op te maken, dat ontwerp aan de belanghebbenden, met de beschouwingen over de geschiedenis der sluis, vervat in laatstvermelde missive, over te leggen en binnen twee maanden of uiterlijk 1 November, toen eerstkomende, aan Uwe Excellentie met hunne aanmerkingen in te zenden, terwijl die zaak op den 18 Junij j.l. nog niet tot rijpheid is gekomen en er dus spoedig twee jaren zijn verloopen, sedert de vermelde opdragt.

Het is van algemeene bekendheid, dat de ontvangst aan de voormelde sluis zeer aanzienlijk is en jaarlijks toeneemt en in geene evenredigheid staat tot het bezwaar van onderhoud, en dat dus het belang van de zoogenoemde participanten medebrengt, dat de afdoening der zaak vertraagd wordt en het bestaande tarief zoo lang mogelijk in werking blijft.

Wij hebben dus gegronde vrees, dat zonder meer afdoende maatregelen de zaak niet, ten minste niet spoedig, tot rijpheid zal komen. Hierop de aandacht van Uwe Excellentie te vestigen, rekenen wij ons verpligt. — Is ons oordeel juist, dan zouden er meer afdoende maatregelen kunnen worden genomen. Volgens Uwer Excellenties, aan den heer Commissaris des Konings in Overijssel, reeds vermelde missive, is het buiten twijfel, dat aan den Koning, die de heffing gunde, het regt toekomt tot wijziging en intrekking van dezelve.

Mogt dus binnen eenen bepaalden tijd de zaak niet zijn geregeld, dan zoude, naar onze meening, op Uwer Excellenties voordragt, door Zijne Majesteit den Koning, het tarief, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 19 Mei 1840 no. 79, op een te bepalen tijdstip buiten werking kunnen worden gesteld of dat besluit ingetrokken. Wij houden ons toch overtuigd, dat, afgescheiden van de zaak van de verbetering van het Meppeler diep, er bovendien vele redenen bestaan om dat tarief te verminderen en dus die voorgenomene verbetering niet alleen zoodanige intrekking billijkt.

Wij doen echter geen ander bepaald verzoek, dan dat door Uwe Excellentie zoodanige meestgeschikte maatregelen mogen worden genomen, als door Uwe Excellentie noodig worden geacht om de zaak tot rypheid te brengen en daartoe moeten leiden.

CONCEPT-ADRES, *aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, omtrent den tol op het Zwolsche diep, ontworpen door de betrekkelijke Commissie uit de Staten der Provincie, en voorgelezen in derzelver vergadering van* 19 *Julij* 1855.

De Staten van Drenthe maken gebruik van het regt hun bij de Grondwet toegekend, om de belangen van die Provincie en van hare ingezetenen bij de Staten-Generaal voor te staan.

Zij achten die belangen verkort door een besluit der Regering, waarbij voor onbepaalden tijd tol is gelegd op het Zwolsche diep.

Dat Zwolsche diep voor de Drentsche schipperij afvarende uit Meppel, Hoogeveen, Smilde en Assen de eenige weg naar zee, was een vrij vaarwater, tot dat de Overijsselsche vereeniging tot ontwikkeling van Provinciale welvaart de verbetering van dat vaarwater door *verdieping* ondernam.

Bij die onderneming stonden op den voorgrond: *als doel* verbetering van den weg naar zee voor de groote of buitenlandsche scheepvaart, inzonderheid ten behoeve der stad Zwolle, die men dacht tot een zeestad te verheffen; *als middel*, beperking van den stroom door bekribbing, waarvan men als gevolg verwachtte landaanwinning: zoo aanzienlijk, dat zij niet alleen de kosten zou goedmaken, maar zelfs winst zou geven.

In de eerste behoeften der op te rigten Maatschappij zou echter volgens de aanvraag van concessie moeten worden voorzien door een matigen tol *na de verbetering* van het vaarwater te heffen.

De onderneming met kapitaal van de Provincie Overijssel, van de stad Zwolle, van onderscheidene gemeenten en veelvermogende Ingezetenen van dat gewest op het touw gezet, heeft voor de welvaart van de Provincie Overijssel niet de gunstige uitkomsten opgeleverd, die men er zich van had voorgespiegeld. — Landaanwinning ligt nog in verre, verre verwachting; de verbetering door verdieping is gering en wordt welligt opgewogen door de belemmeringen, waartoe de bekribbing aanleiding geeft.

Intusschen is er tol geheven naar den tonnen-inhoud der schepen tot 1855 bij proefneming. In 1853 was aan Gedeputeerde Staten van Overijssel opgedragen eene voordragt te doen voor de tolheffing naar diepgang. — De zaak heeft geen ander gevolg gehad, dan dat de tol, en wel nu sedert 1 Januarij 1855 voor goed blijft geheven worden naar den tonneninhoud.

Het collegie, dat de voordragt moest doen, had steeds geijverd voor heffing naar tonnen inhoud. Krachtig moest wel de drang zijn, die dien ijver zou doen verkeeren in goeden wil voor eene wijze van heffing, die men van den aanvang af al had tegengestaan. De drang, krachtig genoeg, om dien tegenzin te overwinnen, schijnt te hebben ontbroken. Het plan der Regering, om de tolheffing naar den diepgang te doen plaats hebben, is niet volbragt.

En de Staten van Drenthe, *en* hunne Gedeputeerden hebben zich van den aanvang af verzet, eerst tegen het bezwaar, dat op een vrij vaarwater werd gelegd, later tegen den onbillijken grondslag van heffing der tonnen inhoud der schepen. Te vergeefs! De Hooge Regering heeft de concessie verleend, zonder dat het gewestelijk Bestuur van Drenthe is gehoord, niettegenstaande het voorafgaande kennisneming had gevraagd, en daarvan de belofte had erlangd. De grondslag der zaak is gelegd buiten Drenthe, een begin, dat voor het vervolg weinig goeds voorspelde. Het voorteeken is, helaas! bewaarheid, alle vertoogen van het Bestuur van Drenthe zijn ook later buiten gevolg gebleven.

De tol op het Zwolsche diep, zooals die geheven wordt voor eene particuliere onderneming is — Adressanten schromen niet het woord uit te spreken — *een onregt aan de Provincie Drenthe gepleegd*. Hare Binnenschipperij, grootendeels schepen bevarende, wier diepgang geene verbetering van het vaarwater behoefde, *wordt belast*, ten einde de onderneming, die door landaanwinning niet schadeloos worden kan, in staat te stellen, de werken te onderhouden en eenige rente aan de aandeelhouders te verzekeren. De beloofde verbetering is niet opgeleverd, aangenomen zij was geleverd, dan kon toch naar alle billijkheid alleen vergoeding in tolheffing worden gevorderd *van hen, die waren gebaat en in evenredigheid van die bate*.

Het is een vreemd verschijnsel, maar het is openbaar; hier wordt eene mislukte onderneming in het leven gehouden ten koste van derden, die haar nooit hebben verlangd, en er nooit door kunnen worden gebaat.

De Staten van Drenthe zien zich in de noodzakelijkheid gebragt, de hulp Uwer vergadering te moeten inroepen tegen haar, die zelve helpen kon, tegen de Regering.

Heeft de Regering gezwicht voor den aandrang van het Bestuur van de Provincie, die zoo zeer bij de zaak betrokken is, hetwelk adressanten niet kunnen veronderstellen, de Staten van het verongelijkt gewest mogen zich daarbij niet nedervlijen. Zij mogen niet rusten, zoolang haar een middel overblijft, om het onregt te doen ophouden, dat naar hunne overtuiging iederen dag wordt gepleegd.

De Staten komen van Uwe vergadering vragen een belangstellend onderzoek van deze zaak.

Zij zullen U, met de opsomming van al de feiten, wier zamenhang de geschiedenis dezer tolheffing uitmaakt, niet bezig houden; zij zijn in openbare geschriften uiteengezet en toegelicht. De vraag daarenboven, die de adressanten tot Uwe vergadering rigten, sluit die uiteenzetting als het ware buiten.

Slechts op een punt, op feiten van zeer recente dagteekening, wagen adressanten de aandacht Uwer vergadering bepaald te vestigen; op den loop namelijk der pas geslotene beraadslagingen van de Staten van Overijssel, naar aanleiding van een adres der Binnenschipperij. Het Besluit daarvan is geweest, dat door de vertegenwoordigende vergadering van Overijssel zelf slechts met 19 tegen 18 stemmen verworpen is een voorstel van adres aan Zijne Majesteit den Koning *tot opheffing der bezwaren van de Binnenschipperij, door voor de tolheffing aan te nemen den maatstaf van den diepgang*.

Dat besluit of die vergadering is dubbel merkwaardig, omdat het genomen is op eene raadgevende rede van haren Voorzitter, den heer Commissaris des Konings in de Provincie Overijssel, waarin bijna met ronde woorden de gegrondheid der bezwaren van de Drentsche zijde aangevoerd, wordt erkend.

Op die rede vooral wijzen de adressanten, omdat zij daarin het welsprekendst betoog meenen te zien voor de waarheid van hetgeen zij stellen.

Op Uwe onpartijdigheid, op Uw doorzigt, op Uwe regtvaardigheid vestigen de Staten van Drenthe hun vertrouwen.

Zij wagen het, veel van U te vragen, *maar zij vragen tot herstel* van onregt.

De Staten van Drenthe wagen het eerbiedig van U, Mijne Heeren, te verzoeken:

Dat Uwe vergadering omtrent de tolheffing op het Zwolsche diep moge besluiten tot een onderzoek, overeenkomstig de wet van 5 Augustus 1850, (Staatsblad no. 45).

RAPPORT *van H.H. Ged. Staten aan de Staten van Drenthe, omtrent de plannen van aanleg van een Kanaal van Assen naar Groningen, uitgebragt in de vergadering dier Staten van* 19 *Julij* 1855.

Door uwe vergadering werd bij besluit van den 5 dezer, ten fine van instructie aan ons gerenvoijeerd eene missive van den Heer Commissaris des Konings in deze provincie, betrekkelijk het ontwerp van een kanaal van Assen naar Groningen. Die missive was vergezeld van onderscheidene bijlagen.

Volgens die missive schijnt een artikel in de Drentsche Courant den Heer Commissaris des Konings aanleiding gegeven te hebben tot de stappen, waarvan verder dat stuk melding maakt. Dat artikel, gij zult het u herinneren Mijne Heeren, dat men aan een' deskundigen toeschreef, gaf het denkbeeld aan de hand, om door stoomgemaal het water uit het Punterdiep door het nieuw te graven kanaal van Assen naar Groningen op het hovenpand der Drentsche Hoofdvaart te brengen, ten einde dat pand steeds op peil te houden. Daardoor zou wegvallen de noodzakelijkheid tot het graven der bekende waterleiding uit het bovenpand der Hoogeveensche vaart naar Beilen. De steller rekende, dat de kosten van het door hem aan de hand gedane middel zouden blijven beneden die van het graven der waterleiding zelve.

De Heer Commissaris des Konings nam dan uit dat Courant-artikel aanleiding, om aan den Hoofd Ingenieur *Kock* op te dragen het opmaken van eene begrooting van de kosten van twee stoom-werktuigen tot het bedoelde einde, en om een gelijk verzoek aan den Hoofd-Ingenieur *Brunings* te doen: — aan beide werd voldaan.

Ondertusschen werd door den Ingenieur *de Quartel* te Assen een gewijzigd ontwerp voor een kanaal van Groningen naar Assen opgemaakt, en aan den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken aangeboden, volgens hetwelk het kanaal in stede van in twee in vier panden wordt verdeeld, geene leidings-kanalen worden gemaakt en vier stoom-werktuigen, bij elke sluis één, zouden worden aangelegd. De uitvoering van dit ontwerp zou daarbij, volgens de begrooting, ƒ 5000 minder kosten dan het andere plan, en zoude tevens volgens dit ontwerp kunnen worden voorzien in de voeding der hoofdvaart.

Volgens de voormelde missive beschouwde de Commissaris des Konings de verwezenlijking van dit laatste ontwerp wenschelijk, en stelde daarom aan den Minister voor de heeren *van Ittersum c. s.* over dit ontwerp te hooren. De heer Minister voornoemd droeg dit op aan den heer Commissaris des Konings in de provincie Groningen, die hieraan gevolg gaf. Het antwoord van heeren ondernemers is bij de stukken aanwezig.

Uit dat antwoord zal uwe vergadering hebben gezien, dat de concessionarissen bereid zijn, om in plaats van twee, drie sluizen te maken, en dus drie kanaalpanden en de kosten der daarop te plaatsen stoomwerktuigen en annexen, zoomede die van het personeel, het onderhoud en der brandstoffen voor $1/3$ op zich te nemen, mits de overige $2/3$ door de Provincie Drenthe worden gedragen, aan het bestuur van Drenthe overlatende, ten aanzien der gemelde bijdrage, zoodanige schikkingen met de Drentsche Kanaal-maatschappij of andere belanghebbenden te maken, als zij zal vermeenen te behooren.

Verder leest men in de voormelde missive, dat op last van den Minister het voorstel der ondernemers aan ons wordt medegedeeld, ten einde ons gevoelen daaromtrent te vernemen, zonder dat het gevoelen of een bepaald voorstel van den heer Commissaris daarin is vervat. Daaromtrent is ons echter door Zijn Hoog Edel Gestr. medegedeeld, dat hij het ontwerp van den heer *Quartel* uitvoerbaar heeft geacht en aannemende, dat hetzelve voor de geraamde som kon worden uitgevoerd, eene som beneden het bedrag door de concessionarissen voor hun ontwerp geraamd, tevens heeft aangenomen, dat die ondernemers bij overneming van het eerstbedoeld ontwerp in de kosten van aanleg van de noodige stoomwerktuigen zouden voorzien, buiten bezwaar van de provincie, of wie dan ook, en dus alleen in de kosten van onderhoud, brandstoffen enz., jaarlijks zou moeten worden te gemoet gekomen, doch dat Zijn H.Ed. G., zoo *deze afloop* der zaak door hem had kunnen worden voorzien, zich met de zaak op deze wijze niet zou hebben ingelaten.

Alsnu er toe overgaande, om onze beschouwingen over de zaak te geven, gelooven wij, ten aanzien nu van het ontwerp, door den heer *de Quartel* opgemaakt, in geene breedvoerige beschouwingen te moeten treden. Hetzelve is niet in zijn geheel door de onderne-

mers van het kanaal van Assen naar Groningen overgenomen en de behandeling kan dus voor het tegenwoordige geen nut aanbrengen. Eéne naar ons gevoelen gewigtige bedenking willen wij echter niet terughouden. Het ontwerp neemt aan eene dagelijksche behoefte aan water op het bovenpand der Drentsche Hoofdvaart van 21315 kubieke ellen, waarin door opmaling zoude moeten worden voorzien, om het kanaal des zomers op peil te houden, doch die berekening is daarop gegrond, dat alle de thans aan de Smilde met het bovenpands-peil gemeen liggende hoofd- en dwarswijken worden afgedamd, en met keersluizen afgesloten. Behalve dat nu de kosten van deze afsluiting en de verdieping der wijken, welke daarvan het gevolg zoude moeten zijn, niet in de berekening zijn opgenomen en het bedrag daarvan nog al aanmerkelijk zoude zijn, zoude eene afsluiting der wijken buitendien met het doel, om de waterstand van het bovenpand van die der wijken af te scheiden, de verveeners op de Smilde berooven van het voordeel der voeding, die voornamelijk ten hunnen behoeve zoude behooren te worden aangebragt. Ten hunnen behoeve toch was oorspronkelijk het geheele kanaal aangelegd. Mogt dus dat ontwerp later nog in aanmerking komen, dan zal het een naauwkeurig onderzoek allezins vorderen. — Wij bepalen ons dus tot het voorstel van de heeren ondernemers. Wij herinneren hierbij, dat bij het plan van aanleg van het kanaal van Assen naar Groningen is aangenomen, om het kanaal van twee koppelsluizen te voorzien, bij het eerste te maken een stoomwerktuig van genoegzaam vermogen, om na daling van het bovenpand der hoofdvaart tot 15 duimen onder peil, het afgeschutte water weder op te kunnen malen, terwijl de aanleg van een stoomwerktuig om het kanaal zelf te voeden, is afhankelijk gesteld van de meerdere of mindere voeding uit de stroomen. De concessionarissen stellen nu voor, om in plaats van de eerste koppelsluis twee enkele sluisen te maken en de tweede koppelsluis te behouden, en om bij elk der sluizen een stoomwerktuig te plaatsen, voldoende om het bovenpand meerbedoeld op peil te houden, en om de kosten van aanleg en onderhoud van die drie werktuigen, benevens die van het personeel en der brandstoffen voor $^2/_3$ door de provincie Drenthe te doen dragen. Die kosten nu zijn door den Hoofd-Ingenieur *Kock* berekend op *f* 123,200 van aanleg, en op *f* 9292 van jaarlijksch onderhoud, zoodat de Provincie voor aanleg *f* 82,132 en voor onderhoud jaarlijks ongeveer *f* 6200 zou moeten betalen.

Zullen wij U nu, Mijne Heeren! onze consideratiën omtrent dit voorstel geven, dan moeten wij aanvangen met te verklaren, dat wij omtrent de dagelijksche behoefte aan water, berekend naar de kubieke inhoud, omtrent de meerdere of mindere toereikendheid en doelmatigheid der voorgedragene middelen, om in de aangegevene behoefte te voorzien, geen oordeel durven vellen. Daartoe wordt het oordeel van meer bepaald deskundigen vereischt.

Wij zullen ons bepalen tot het volgende:

Eerstelijk komt in aanmerking, dat wel is waar het verzekerd zijn van het steeds op peil houden der hoofdvaart, eene zaak van belang zou zijn voor dit gewest, maar men dient niet uit het oog te verliezen, dat na de laatste uitdieping van het bovenpand, op het punt der bevaarbaarheid daarvan reeds veel is gewonnen, en slechts bij zeer drooge zomers, zooals die van het voorleden jaar, belangrijke schade geleden wordt, wegens gebrek aan voldoenden waterstand. Daarbij komt, dat hoe meer de ontginning van aangelegen gronden toeneemt, des te meer voedend vermogen gewordt aan den Beilerstroom, wiens water tot voeding der hoofdvaart wordt aangewend. Er is voorts eenige voeding ook reeds uit het Oranje kanaal waargenomen.

Maar in de *tweede* plaats, gesteld die voeding tot op peil, ware door het voorgestelde middel verzekerd, dan diende er toch *eenige evenredigheid* te zijn van *vóór* en *nadeel*. Wat nu is het geval? De geheele hoofdvaart rendeert aan afvaartsgeld, wanneer men de tijdelijk geheven wordende 40 opcenten aftrekt, p. m. *f* 12000. Nemen wij aan, dat de raming der kosten voor aanleg en onderhoud, U boven medegedeeld, bij de uitvoering iets tegenvalt, voor die van aanleg slechts $^1/_5$, voor die van onderhoud nagenoeg $^1/_4$, — en wie zal zeggen, dat wij buiten den waard rekenen, als wij op eenig tegenval gevat zijn? dan zullen wij door het voorstel aan te nemen, een kapitaal van *f* 100.000 voor den aanleg der noodige stoomtuigen behoeven, en voor jaarlijksch onderhoud eene som, gelijk staande aan de rente van *f* 200,000 naar 4%, dus in alles een kapitaal van *f* 300.000, waarvan de rente naar dienzelfden maatstaf gelijk zou staan aan het geheel bedrag van het gewoon rendement der hoofdvaart. Wij meenen over onevenredigheid tusschen den op de provincie te leggen last en daartegen overstaand voordeel niets meer te zeggen noodig te hebben. Ware dit niet genoeg, om de aanneming te ontraden, er is meer: de heer hoofd-ingenieur *Brunings* heeft er in een der stukken zelf op gewezen: *men is voor iedere kubieke el voeding afhankelijk van zijn stoomtuig.* Gebrek aan en tijdelijke stilstand van slechts één der drie geprojecteerde stoomwerktuigen, zou de op peilhouding, die men zich voorstelde, onmogelijk maken, tenzij men er de bevaarbaarheid van het Groninger kanaal bij op het spel zou willen zetten. De zekerheid van voortdurende voeding, hangt zamen met de verwezenlijking van stoomwerktuigen, waaromtrent men van *doorgaande*, *nooit ophoudende werking*, geheel verzekerd is. De ondervinding heeft geleerd, dat daarop niet is te rekenen.

Er is nog één gewigtig bezwaar, dit: werd het voorstel aangenomen, dan zou of de Provincie te zamen met eene bijzondere onderneming de noodige werken moeten administreren en onderhouden, of zij zou dit aan die onderneming moeten overlaten, en dus in zekere mate van haar afhankelijk zijn.

Vat gij dit alles zamen, dan (wij zijn daarvan overtuigd) komt gij gereedelijk met ons tot het besluit, dat hier de rede niet zijn kan van de aanneming van dit voorstel. Gij verwacht zeker van ons geen advies in een anderen zin.

Maar wij moeten nog iets zeggen: de zaak moet worden teruggebragt tot haar oorspronkelijk punt van uitgang. Wat heeft het eerst gebragt op het denkbeeld van het op peil houden der hoofdvaart door opvoering van water uit het Punterdiep? Het was de moeijelijkheid, die bestond ten aanzien van de waterleiding uit het bovenpand der Hoogeveensche vaart naar de Beilervaart; de Staten van Drenthe hadden aan den Minister van Binnenlandsche Zaken geadviseerd, de Drentsche Kanaal-Maatschappij te ontslaan van de verpligting tot het graven dier waterleiding. De Minister gaf te kennen, dat hij de Maatschappij daarvan niet zou ontslaan. Het is bekend, dat de zwarigheid om tot die ontheffing toe te treden alleen lag in het belang van voeding uit de Hoofdvaart, door middel van die leiding verwacht *voor het kanaal naar Groningen.* Dáár zat de knoop, die moest worden losgemaakt.

Nu zou aanvoer van water uit het Punterdiep, volgens den voorsteller, die leiding overbodig maken niet alleen, maar daarenboven het bovenpand der Drentsche Hoofdvaart steeds tot peil kunnen voeden en *dat waarschijnlijk* voor minder geld, dan de waterleiding zou moeten komen te kosten.

Het is hier niet geweest eene vraag van de provincie Drenthe uit nood gedaan, tot het op peil brengen van haar kanaalpand uit het Punterdiep! In geenendeele.

De omstandigheden zijn gelukkig niet van dien aard, dat wij deze vraag moeten doen. Onze vaart blijft vaart, ook buiten de hulp, waarop zich een uitzigt geopend heeft. Wij hebben dus niet noodig die hulp zoo duur te koopen.

Nemen wij dan ook aan, dat gij, Mijne Heeren, gelijk wij, met hart en zin gestemd zijt voor de onderneming die zich het graven van het Groninger kanaal ten doel stelt, wij gelooven, dat gij met ons instemt daarin, dat het ons geenszins passen zal voor de provincie eene verbindtenis aan te gaan als die hier ter sprake is gebragt.

Wij meenen u te moeten voorstellen, dat uwe Vergadering zal besluiten de stukken te renvoijeren aan Gedeputeerde Staten, met opdragt, om ze terug te zenden aan den heer Commissaris des Konings in dit gewest, en Z.WEd. G. den dank der Staten te brengen voor de goede bedoelingen waarmede hij voor de belangen der provincie is werkzaam geweest, met de verklaring echter tevens, dat voor de provincie in een voorstel als hier gedaan, niet kan worden getreden.

ACTE VAN CONCESSIE *voor het Kanaal van Assen naar Groningen.* (*Bijlage van het vorig stuk.*)

De Minister van Binnenlandsche Zaken, verleent, namens den Koning, aan de Heeren *J. W. C.* Baron *van Ittersum*. lid van de Staten der Provincie Groningen, Mr. *P. W. Alstorphius Grevelink*, Inspecteur der gevangenissen, Mr. *Hendrik Vos*, Rijks Advocaat te Assen, Mr. *H. C. Carsten*, Griffier bij de Arrondissements-Regtbank te Assen, *U. G. Schilthuis*, Jzoon, lid van de Gedeputeerde Staten der Provincie Groningen en Jhr. Mr. *J. W. Quintus*, concessie tot het graven en exploiteren van een kanaal in de Provincie Groningen en Drenthe, hetwelk den naam zal voeren van *NoordWillemsvaart*, aanvang nemende uit of nabij de kolk der hoofdvaart te Assen en loopende door de gemeenten Assen, Vries en Eelde, totdat hetzelve het Hoornsche diep ontmoet, en vervolgens door of langs dat diep, door de gemeenten Haren en Groningen tot in de haven der stad Groningen, ten noorden van de Marwixpijp, met twee waterleidingen tot voeding van het kanaal, uit het Duurser, Looner, Schipborker of Hoornsche diep.

De concessie wordt verleend onder de voorwaarden in de navolgende artikelen vervat.

Art. 1. Aan het kanaal wordt in den bodem geene mindere breedte gegeven dan zeven el, (7), op de waterspiegel twaalf el vier palm, (12.4) en eene diepte van één el acht palm à twee el (1.08 à 2.0) beneden de peilen der betrekkelijke kanaalpanden.

De waterleidingen zullen eene breedte en diepte bekomen, voldoende om het water te kunnen aanvoeren.

De wederzijdsche kanaalboorden worden aangelegd, zooals de natuurlijke gesteldheid der gronden dit vordert, met bepaling, dat de stouw of dijk. langs het Hoornsche diep, worde gebragt en gehouden op eene hoogte van twee el, (2) boven het Winschoterpeil, en van de stad Groningen af, aan de zijde van het Aduarder zijlvest, over eene lengte van duizend el (1000), op eene hoogte van twee el drie palm (2.3).

De wegen langs het kanaal zullen, ter breedte van minstens tien el (10) en ter hoogte van minstens vijftig duim (50), boven de peilen van het betrekkelijke kanaalpand, worden aangelegd; aan de trek- of jaagpaden zal eene gelijke hoogte worden gegeven, en eene breedte van minstens drie el (3) op den kruin.

De afmeting of het vermogen der wederzijdsche bermslooten ter waterontlasting der belendende terreinen zal zijn in overeenstemming met de verordeningen, die, ter zake betrekkelijk, in de twee Provincien bestaan, of later mogten worden ingevoerd.

De sluizen worden in den dag tusschen de slagstijlen ter wijdte van zes el (6) gebouwd; ten ware de beschikbare middelen niet toelieten die wijdte aan de sluizen te geven, in welk geval zij tot 5 el 40 minstens kan worden verminderd.

De slagdorpels worden aangebragt op eene genoegzame diepte, in verband met den bodem der kanaalpanden.

De lengte der schutkamers wordt overenkomstig de behoeften der scheepvaart geregeld.

De bovenkant der sluisdeuren van de bovenste sluis zal, ten minste tien duim, (10) hooger zijn dan die van het bovenpand der Drentsche Hoofdvaart.

De benedenste slagdorpel der benedenste sluis zal minstens twee el vijfentwintig duim (2.25) onder peil gelegd worden.

Bij de eerste sluis zal eene stoommachine van genoegzaam vermogen, om het water, hetwelk uit het bovenpand der Drentsche Hoofdvaart door die sluis wordt afgeschut, weder op dat pand te voeren, worden daargesteld.

Wanneer er eene tweede stoommachine tot voeding der kanaalpanden, ter beoordeeling van den Minister van Binnenlandsche Zaken, noodig mogt worden, zal daarin binnen een bekwamen tijd worden voorzien.

De concessionarissen zullen de vergrooting van het vermogen der stoomwerktuigen gedoogen of deze reeds aanvankelijk op grooteren schaal doen aanleggen, indien de Provincie Drenthe dit mogt noodig keuren en daartoe overgaan, behoudens zoodanige voorwaarden en bepalingen als onder goedkeuring van den Minister van Binnenlandsche Zaken buiten bezwaar der onderneming zullen worden vastgesteld.

Art. 2. De peilen worden bepaald naar de behoeften der terreinen.

De afleiding van het overtollige water uit het kanaal, en het gebruik van het water uit de diepen, tot voeding van het kanaal, zal door Gedeputeerde Staten der Provincie, waarin de werken gelegen zijn, worden geregeld. echter zóó, dat op het kanaal boven de schutsluizen geene inwateringen mogen plaats hebben, anders dan voor de voeding van het kanaal noodzakelijk is, zoodat door de sluizen geen ander water zal mogen worden opgevoerd, dan door het schutten verloren gaat, en geene overlating van water geschieden dan door eene enkele opening of schutdeur in de schutsluis, niet grooter dan vier palm, (4) vierkant, en dat eindelijk ook op het beneden gedeelte van het kanaal geene uitwateringen meer zullen worden aangelegd dan de thans bestaande, anders dan met toestemming van Gedeputeerde Staten van Groningen.

Art. 3. De beken, welke het kanaal doorsnijden, worden daaronder, door grondduikers van bekwame capaciteit, doorgeleid, of op het kanaal in- en uitgeleid, of naar mate de eene of andere wijze verkieslijker voorkomt, of langs de bermslooten, waar dit mogelijk is, onverminderd het bepaalde bij Art. 2.

De beslissing van geschillen, hierover ontstaande, zal geschieden door den Minister van Binnenlandsche Zaken, na Gedeputeerde Staten te hebben gehoord.

Art. 4. Op alle punten, waar eene geregelde gemeenschap dit eischt, en door den Minister van Binnenlandsche Zaken wordt noodig geacht, worden over het kanaal bruggen en draaivonders gelegd, de bruggen van geene mindere wijdte dan die voor de sluizen is voorgeschreven.

De opritten naar de bruggen mogen geene steiler helling hebben dan van dertig op een (30 op 1), tenzij in eene der twee provinciën andere bepalingen deswege mogten bestaan.

Art. 5. De uitvoering der werken geschiedt onder toezigt van de Directie van 's Rijks waterstaat, volgens de ontwerpen, plannen en bestekken, welke aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten der beide provinciën worden onderworpen.

Aan de uitvoering wordt de hand niet gelegd, alvorens die goedkeuring zij verkregen, en de magtiging daartoe door den Minister van Binnenlandsche Zaken is verleend.

Bij het opmaken der ontwerpen en bij de uitvoering zal, in beginsel, vaststaan, dat de inrigting der werken, de materialen en de wijze van bewerking in alle deelen behooren overeen te komen met die, welke bij den waterstaat algemeen in gebruik zijn.

(*Zie het vervolg in de Courant.*)

Gedrukt bij GRATAMA te Assen.